

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

Nr. 15. V aastakäik

TEATAJA

1. augustil 1930. a.

Ilmub kaks korda kuus

Tellimishind:

Aastas . . .	kr. 2.50
Poolaastas . . .	1.50
Välismaale . . .	5.00
Poolaastas . . .	3.00

Toimetus:

Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45
Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35
Toimetaja kõnetunnid: igal äripäeval
12—2 p. l.

Kuulutuste hinnad:

1/1 lhk. . .	kr. 40.00
1/2 " . . .	22.00
1/4 " . . .	12.00

Kaanekülgedel—kokkuleppel

SISU: Dr Kienböcki aruanne. Uue ärimaksu eelnõu. Muljeid ja mõtteid Stockholmilt näituselt. Mõned väikekaupmeeste tegevusest 1929. a. Balti riikide ühne koostöö merisõidu alal. Ajaloolist kalevi üle Eestis. Ameerika Ühriikide kapital maailma riiges Kaubandus-tööstuskoja Teataja kirjavahetus. Kaubandus tööstuskoja teateid. Arviregister. Ableluvaranduse lahutamise lepingud. Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt. Tolliteateid Toldalneteturg. Välisbörsid Kaubahindu Tallinna börsi kursisedel.

Dr. Kienböcki aruanne.

Kriitilisi märkmeid esitatud kava kohta.

Jaan Taklaja.

II.

Dr. Kienböcki finantskava ja maksureformi sisu ja põhilausestega tutvustasime lugejaid siinkohal ühes kirjutises juba varemalt (Kaubandus-tööstuskoja Teataja nr. 11). Käesolevas artiklis piirdume vaid nende dr. K. ettepanekutega, millele läbiviidavus on väga vaieldav ja küsitav ning millest aruandja on püüdnud õige kergesti saada üle.

Dr. Kienböcki finantskava tuum seisab järgmises kombinatsioonis: kui seada sisse tubakamonopol ja läbikäigumaks, siis suurenevad selle tulemusena riigi sissetulekud aastaks kaheksa miljoni krooni võrra. Kui aga ülalnimetatud uued tuluallikad ei peaks andma mainitud summat, siis võidavat puudujäägi katteks tõsta väga hästi suhkru- ja soolatolli ning lisaks kõrgendada õlle maksustamist 25% ulatuses.

Mis puutub soola- ja suhkrutolli tõstmisse, siis ei saa seda pidada kuidagi õigustatuks ega ka põhjendatuks. Mõlemad nimetatud ained kuuluvad esimese järgu tarbainete rubriiki ja peale selle, kui meil tõsteti teravilja- ja rasvatolle, mille otsekoheseks tulemuseks oli nende

ainete hinna tõus ühes elukalliduse kerkimisega, siis loomulikult ei või meie ajada maksupoliitikat vaid elukalliduse tõusu suunas, sest igal ajal on lõpuks siiski oma piirid, millest üleastumine muutub juba kahjulikuks.

Agaga kui vaadata ja jälgida veel meie senist tollipoliitikat, siis ei tohiks senise praktilise järgi need esimese järgu tarbained, mida me ise ei valmista, üldse kõrgema maksu alla käia, sest meie majanduspoliitika peasuund on sihitud esimeses jões ikkagi vaid sisemaa tootsete kaitseks. Kuna aga meil ei valmistata suhkrut ega pole soolakaevandusi, mõlema artiklid aga on esmajärgulise tahtusega toiduained, siis ei sobi nende tollikõrgendus kuidagi viisi, kui tahetakse olla vähegi järjekindel ja loogiliselt tegutses, meie üldise tollipoliitika raamistikku. Et dr. Kienböck nii soola kui ka suhkru tolli kõrgenduse võimalust siiski väga palju on arvestanud ja seda pidanud isegi soovitatavaks, on võimud tulla vahet ainult sellest, et ta pole olnud aruande koostamisel küllalt mitmekülgselt ja põhjalikult informeeritud meie tolli- ja majanduspoliitika põhjoonist ja tuleviku suundadest.

Edasi soovitab dr. Kienböck tõsta veel õlle maksustamist. Kui selle maksustamise tagajärjel õlu, dr. K. ettepanek 25%, ühe neljandiku võrra hinnas tõuseb, siis võib olla päris kindel, et õlle tarvitamine tunduvalt langeb ja uhese sellega ka loodetavad tulud kuivavad päris kokku. Õlle hind on juba praegusegi maksustamise juures liigagi kõrge ja selle tulemusena väheneb järjekindlalt õlle tarvitamine. Ja kui võtta arvesse veel hiljutist tolli kõrgendust õlleotradele, siis on vist küll kindel, et õlle maksunormi tõstmisest ei saa üldse olla juttugi. Iseasi on muidugi siis, kui õllejoomist tahetakse vähendada miinimumini, kuid seda ei näi soovivat dr. Kienböck ega sellest pole kõnelnud ühegi valitsuse deklaratsioon ega seda maininud ka majandusministrid oma kõnedes.

Läbikäigumaksu tähtsusele on dr. Kienböcki aruandes puhendatud tervelt kümnes peatukk. Selle maksu põhimõtte seisab selles, et iga kaubartikkel tuleks maksustada vaid üks kord ja seda 1% ulatuses selle väärtusest. Kui valmis artikkel näiteks vabrikust lastakse müügile, siis tuleb ta maksustada 1%-ga. Ekspordi juures makstakse läbikäigumaks aga tervelt tagasi.

Kuna läbikäigumaks on meile täiesti uus ja tundmatu maksustamisviis, dr. Kienböck seda selgitab vaid põhimõtteliselt, jättes lähemalt analüüsivõimaluse tegeliku läbiviidavuse võimaluse, siis jääb selle maksu paremus ja vastuvõetavus meie oludes õige problemaatiliseks küsimuseks. Pealegi pole dr. Kienböck võtnud vaevaks poole sõnaga mainida, kuidas seda maksu saadakse arvestada talumajapidamises ja üsna väikesis ettevõtteis.

Tubakamonopoli peab dr. Kienböck samuti nagu läbikäigumaksugi soovitatavaks riigi sissetulekute suurenemise mõttes, kuid seejuures jäetakse jällegi nimetamata, kas oleks meie oludes vastuvõetavam riiklik või jälle eratubakamonopol. Teatavasti käis meie majandusministri kutsel tubakamonopoli küsimuses andmas nõu veel teine Austria asjatundja, nimelt hr. Baldrian, kuid ka tema jättis tegemata lõppotsuse monopoli laadi kohta.

Lõpuks soovitab dr. Kienböck kaotada ära praegused maavalitsused. Seda esimeses jões muidugi kulude kokkuhoiu mõttes. Kuid kahjuks on dr. K. maavalitsuste ära kaotamise probleemi käsitelnud väga ühekülgiselt ja liiga pinnapealselt, mistõttu see ettepanek jääb võrdlemisi uduseks.

Dr. Kienböck väljub maavalitsuste ära kaotamise küsimuse otsustamisel järgmisest seisukohast: praeguse 10 maavalitsuse sissetulekud moodustavad aastas ümmarguselt 4,7 miljonit krooni, missugusest summast riigi toetussummad teevad välja 2,3 milj. kr. Kui kaotada maavalitsused, siis väheneks kõigepealt maavalitsuse ametnikele maksetav palgastatma ümmarguselt ½ milj. kr. võrra (seda palka maksetakse 250 maavalitsuse ametnikule) ja kuna maavalitsuste ära kaotamise tagajärjel jääks ära ka riigi senine juuremaks 2,3 milj. krooni suuruses summas, siis maavalitsuste funktsioonide täitmisel riigi arvel koormaks see riigi eelarvet ümmarguselt 2 milj. krooniga, mis aga väheneb veelgi 0,4 milj. krooni võrra selle tõttu, et kui seni maavalitsuste maksumise üldsumma moodustas 1,6 milj. kr., millest ¼ laks valdadele ja ¼ maavalitsusile, nüüd aga maavalitsuste kaotamise puhul ¼, s. o. 0,4 milj. kr., kantakse riigi arvele, mille tagajärjel riigi eelarve koormatus langeb 2 milj. kr. 1,6 milj. kroonini.

Selle arvestamise juures jätab aga dr. Kienböck lähemalt mainimata seniste maavalitsuste funktsioonide täpsema jaotamise. Dr. K. arvestus osutub õigeks vaid sel juhtumil, kui maavalitsuste funktsioonide kaotamisel ning nende täitmisel ei teki vajadust uute ametkondade loomiseks. Seda on aga raske otsustada enne põhjalikku omavalitsuse reformi väljatöötamist. Meie arust tuleks enne, kui hakata arvestama maavalitsuste kaotamise puhul loodetavat kokkuhoidu, selgitada küsimus: kas tsentraliseerida valitsemine või see jälle teostada elujõuliste üheastmeliste, s. o. valdade, omavalitsuste kaudu. Enne kui selles suunas pole tehtud põhimõttelist otsust, ei saa teha ka kuigi tõenäolisi valitsemiskulude kokkuhoiu poole sihtivaid kalkulatsioone. Võib olla, et ka dr. K. oleks maavalitsuste kaotamise probleemi käsitelnud põhjalikumalt, kui ta oleks meie omavalitsuste ajaloolise tekkimisega ja üldse nende iseloomuga olnud rohkem kursis kui seda võimaldas lühiajaline Eestis viibimine. Pealegi tuleb välismaa asjatundjate arvamise avaldamise juures, kes ei tunne küllalt põhjalikult meie olusid, väga palju panna selle arvele, milline materjal neil on olnud tarvitada ja missuguses suunas neid on informeeritud.

Dr. Kienböck on oma aruande viinud teatavasse süsteemi, sellega annud esialgse finantskava ja juhtnöörid maksureformi teostamiseks, mida tuleb aga meie asjatundjail olude kohaselt parandada ja täiendada.

Uue ärimaksu eelnõu.

Vann. adv. A. Kann.

Mõni aeg tagasi esines hr. J. Puhk mitmeis majanduslikes organisatsioonides kõnedega uue ärimaksuseaduse põhimõtete kohta. Neil põhimõttele, mis leidsid pooldamist mainitud organisatsioonide poolt, seadsid vann. adv. A. Kann ja Kaubandus-tööstuskoja nõunik R. Berendsen kokku uue „ärimaksuseaduse eelnõu“, milline on paljundatud ja äri-ringkondadele ja organisatsioonidele tutvumiseks laiali saadetud. Toome allpool meie lugejatele sellest seaduseelnõust lühikese kokkuvõtte. Toimetus.

I.

Sissejuhatus.

Uue ärimaksuseaduse eelnõu erineb meil tänini maksvast vene 8. juuli 1898. aasta ärimaksuseadusest peamiselt oma lihtsusest: kaotatakse ära kurikuulus 2. mai seadus, mis maksustab uudset tekkinud ettevõtteid kaks korda samal aastal, kõik seadusmäärused on koondatud ühte, ilma et oleks vaja neid jumal-teab kust otsida, maks määratakse vahetumalt läbikäigu järgi, aga mitte keeruliste ja elule mittevastavate normide alusel saavutatavast kasust, kuna põhiärimaksu poola seaduse eeskujul jääb alles (§ 1).

Ka kaob ära mitmesugune maksustamine aktsiaseltside ja üksikettevõtete suhtes. Eelnõu järgi kuuluvad ärimaksu alla ühtlasel alusel: 1) kõik ärilisi sihte taotlevad juriidilised isikud, 2) füüsilised isikud, kes peavad ärilisi ettevõtteid ja 3) füüsilised isikud, kes toimivad äri alal isiklike ja kaubanduslike agentidena (§§ 2 ja 3).

Nii kuuluvad siis maksu alla riigi- ja kogukondlikud ettevõtted ja juriidilise isiku õigustega eraõiguslikud asutised, mis töötavad ärilisel alusel, aktsiaseltsid ja osühingud ühesuguseil alusel ühistegeliste ettevõtetega (§ 5) ja üksikettevõtetega (§ 2), mis iseendast on õiglane, sest need, kes siia maani maksu alla ei kuulunud, peavad käima maksu alla, ja need äriühingud, mis maksu on maksnud vähemal määral kui nad oma sisestulekute järgi oleksid olnud kohustatud maksma, maksavad ühtlasel alusel enamkoormatutega.

§ 5-es loetleb asutised, kes maksu alla ei kuulu: 1) riik ja riigi eelarvete korras tegutsevad ettevõtted ja asutised, 2) omavalitsused kui niisugused (nende ärilised ettevõtted käivad maksu alla), 3) riigi- ja omavalitsuste asutiste ettevõtted, mida kasutatakse ainult ametkonna oma tarvete rahuldamiseks, 4) riigi ettevõtted, millel on monopoli iseloom, 5) riigi hoiukassad, Eesti Pank, Eesti Maapank ja Pikalaenu Pank, 6) Punane Rist, kaitseliit ja tuletõrje, 7) heategevad, teaduslikud j. t. säärased ettevõtted, kui

nad ei taotle sealjuures ainelist kasu, vaid üldkasulikke sihte, j. t., mis selle §-i punktis loeteldud.

II.

Põhiärimaks ehk äritunnistused.

Põhiärimaks tasutakse äritunnistuste lunastamise teel (§ 11). Põhiärimaksu määrad on määratud kindlaks kõnesoleva seaduseelnõu § 12-da lisa II-es. Nagu vene 8. juuli 1898 a. ja poola 1925. a. ärimaksuseaduseski on eelnõu järgi kaubanduslikud ja tööstuslikud ettevõtted jaotatud 5-de järku ja tööstuslikud 8-sse järku (töölise arvu ja mitmesuguste muude tunnuste järgi), milliste kohaselt ka äritunnistuste hinnad on tähendatud. Laduruumelt võetakse erimaks, kui neile ei võimaldata hinnata tunnustusi seaduse järgi. Peale selle on nähtud ette erilised tunnustused laadakauplusele, kui need kestavad mitte vähem kui 3 päeva. Laadakauplused tasuvad põhiärimaksu selle järele, kui mitu päeva nad kauplevad (3—7 päeva, 7—21 päeva ja üle 21 päeva), ja kauplemise viisi järgi, s. o. suurkauplused suuremal määral ja väikekauplused vähemal määral.

Isiklikele ja kaubanduslikele agentidele on nähtud ette erilised äritunnistused: 1) ekspeditorid, 2) börsimaaklerid, 3) kindlustuseltside j. t. agendid ja inspektorid ja 4) kaubavahendajad ja isiklikud agendid.

Meil maksvate seadusmääruste järgi („R. T.“ nr. 44, 5. juulist 1928) võetakse küll isiklikelt agentidelt ärimaksu, kuid hariliku 3-da järku äritunnistuse lunastamise teel, millega vahetatakse ära isiklik äritegevus peremeeste omaga. Pealegi on üsna ebatäpselt ära seletatud, millised on need agendid, kes peavad võtma erilised 3-da järku äritunnistused. Jääb veel arusaamatuks, miks sunnitakse neid lunastama 3-da järku kaubandusliku ettevõtte äritunnistused, kuna nii mõnigi neist teeb suuri läbikäike ja saab head tasu, mis võimaldab neil võistelda meie suurte ettevõtetega.

Lisa I-se § 11 juure on üksikasjaliselt selgitatud, missuguste tunnuste järele ettevõtted liigitatakse järkudesse. Selle nimestiku koostamisel on peetud silmas osalt 8. juuli 1898. a. vene seadust, selle täiendusi eesti ajal, poola seadust, kui kõige kohasemat meie oludele, ja meie endi olusid. Peale selle on nähtud ette ka välistunnused — laduruumide arv ja koht (§§ 29 ja 30).

3.

L ä b i k ä i g u m a k s „p u h a k a s u m a k s u“
a s e m e l.

Kuna kõnesoleva seaduseelnõu järele kaob ära § 117 ühes kõigi muudatustega, mis vene ja eesti

ajal ette võetud (§ 116), ja maksu sooritatakse läbikäigu alusel, siis seletatakse eelnõus (§ 7), mis on läbikäik, kuna maksualusest kasust üldse ei tehta juttu. Maksualuseks läbikäiguks loetakse: 1) bruto-sissetulekute summa kaupadelt, mis müüdüd sularahas, vahetatud või müüdüd krediidi peale ja 2) krediitasutistes summad, mis saadud protsentide, provisjonide ja komisjonitasude näol, samuti ka tasud välisvaluuta operatsioonidelt, välisäekidelt ja igasuguseilt muilt operatsioonelt.

Kindlustusseltside suhtes on loomulikult tähtis pidada silmas, kas nad töötavad vastastikusel alusel või mitte, sest vastastikusel alusel töötavate seltside läbikäik arvatakse pooles suuruses sellest, mis arvatakse vastastikusel alusel mitte-töötavatele seltsidele.

Vastastikusel alusel mittetöötavate läbikäiguks loetakse nimelt: 1) vallas- ja kinnisvaradelt võetavad üldsummad, 2) elu- ja õnnetusjuhtumite kindlustuse juures $\frac{1}{10}$ sissemaksudest ja 3) vallas- ja kinnisvarade kindlustuste pealt edasikindlustamise näol (reassekuratsioon) — $\frac{1}{4}$ sissemaksud summadest, elu- ja õnnetusjuhtumite osas — $\frac{1}{10}$ sissemaksudest.

Edasi seletab eelnõu läbikäiku töövõtete ja hangetel, kus läbikäiguks arvatakse bruto-sissetulek; komisjoni, vahetalituste j. t. s. ettevõtete läbikäiguks loetakse — provisjonid, komisjoni- ja kõik muud tasud, mis saadud vahendamise eest.

Läbikäiguks tööstuslikel ettevõtetele, millised valmistavad kaupu oma arvel hangitud materjalist, on bruto-sissetulekute summa müüdüd kaupadest; neile aga, kes valmistavad kaupu võõrast materjalist, arvatakse läbikäiguks — bruto-teenistus, s. o. üldtasu töö eest.

Isiklikud ja kaubanduslikud agendid, nagu mainitud, käivad maksu alla samuti nagu oma nimel ja arvel tegutsevad iseseisvad ärimehed. Nende läbikäiguks loetakse bruto-sissetulek üldlähikäigust, s. o. üldtasu, mis nad saavad vastava lepingu põhjal ettevõttele, keda nad müügi juures esitavad.

Ei loeta läbikäiguks kaubanduslike ja tööstuslike ettevõtete sisemiste toimingute läbi tekkinud sissetulekuid (§ 8).

Vastavalt sellele läbikäigu liigitelule võetakse sellekohase maksuprotsendi alusel läbikäigumaksu.

Kui kõrvutada läbikäigumaks ja niinimetatud „puhaskasumaks“, siis tuleme otsusle, et läbikäigumaks on lihtne, aga puhaskasumaks on keeruline. Dr. Kienböckilegi on torganud silma meie seaduse keerulisus, kuid ta enda kava on üsna keeruline. Nagu mina selle lugemisest olen aru saanud, jäetakse läbikäigumaksu kõrvale roobasjoones alles veel „puhaskasumaks“ ja aktsiaseltsid j. t. maksustatakse teisel alusel kui üksikettevõtet. Väga keeruline on see viis, kuidas meil arvuta-

takse maksualust kasu: aktsiaseltsidel ja osahinguil võetakse vastu kasud või kahjud, üksikettevõttele ei võeta, kasu arvutatakse nii-nimetatud keskmise kasu protsendi alusel, kuid keskmise kasu protsenti on võimatu tabada, sest on tõesti raske paberile tähendada õigesti, kes on üksikute ja sadade äri liikide järele see keskmise kasuga töötav kaupjas või tööstur ja kui palju teenib kaupjas keskmiselt en-gros ja väikesel viisil. Tõsi, keskmiste kasuprotsentide väljatöötamiseks kutsutakse maksuametisse kaupjad ja töösturid, kuid need ei käi seal muud tegemas kui kasuprotsenti vaid alla surumas, mida muide ei arvesta ka peakomitee, kes lõppotsuse ikkagi teeb teisiti. Võtke ja vaadeldge kas või tänavust „Riigi Teatajat“ ja te veendute, kui üksikasjaliselt ja peenelt on töötatud välja üksikuile äri liikidele kasuprotsendid en-gros ja väikesel viisil, ja loote kahtlema, kuivõrra need vastavad tööle.

Siit järeldus: läbikäigumaksu juures võib ek-sida üks kord, nimelt läbikäigu kindeldamises, „puhaskasumaksu“ juures kaks korda: 1) läbikäigu kindeldamises ja 2) kasu arvutamises keskmise protsendi alusel.

Väidetakse, et põhimõttes on „puhaskasumaks“ õiglane. Kuid mis aitab põhimõtte, kui selle „õiglase“ maksuga hävitatakse kiratsevaid ettevõtteid enam kui läbikäigumaksuga. Pealegi võib kahelda, kui õiglane puhaskasu või puhaskasumaks põhimõttes ongi. Üks saksa maksuteadlane väidab üsna õigesti, et ei saa karistada suurte maksudega neid kaupmehi, kes oskavad kasu saada oma usinuse ja vilumuse tõttu laiskade ja virelejate arvel. Läbikäigumaksu seisukohast on ükskõik, kui palju keegi suudab saada kasu, ja kedagi ei kohustata kunagi tõendama, et ta kasude asemel on saanud kahju, ning ei liikata kunagi tagasi tõendeid kui mitterahuldavaid kasu kindeldamiseks, sest seks puudub igasugune mõte ja ots-tarve, küll võiakse aga, nagu praegugi, suhtuda heatahtlikult võrtspoodniku kaustikuile, kust sel-gub ta läbikäik.

4.

J a o s k o n n a - k o m i t e e d.

Läbikäik määratakse kindlaks samuti nagu praegugi jaoskonna-komiteede poolt (§ 64). Peatume seepärast esmalt jaoskonna-komiteede koosseisu ja töö juures paari sõnakesega.

Et praegu maksva seaduse järgi komiteede koosseis pole küllalt otstarbekohane, on päeva-selge, sest ega muidu end. rahaminister (hra Oinas) ei esinenud riigikogule projektiga nende kaotamiseks, mille järgi asjade otsustamine oleks jäänud ainuüksi maksuinspektoreile kaupmeeskonna esinduseta. Käesoleva seaduseelnõu koostajad leiavad tarviliseks jätta alles jaoskonna-komiteed, kuid muuta nende koosseise ja valimisviisi.

Uue seaduseelnõu järgi seisab komitee koos esimehest (kas maksuinspektorist või isikust, keda määrab seks maksudevalitsus) ja neljast liikmest maksnike seast. Iga maksuaasta jaoks seab K.-t.-koda kokku nimestiku isikuile, kelle seast peab esimees tarvidust mööda kutsuma istungile liikmed (§ 65). Niiviisi kindlustame komitee koosseisu ja ta tööd, sest praegu, mil ärimaksukomitee liikmed valivad paraku erakonnad, kel harilikult ärimeestega ei ole midagi ühist, on komiteedesse valitud saamatuid ja töövõimetuid isikuid, kes muutuvad komiteede esimeeste käes sõnakuulelikeks mängukanneks, tehes kõik, mis esimehed arvavad heaks. Uue süsteemi juures oleks vähemalt K.-t.-koda kaudselt vastutav töömeeste eest, keda ta määrab liikmeiks. Pealegi tunneb Koda kaupjas- ja tööstuskonda paremini kui poliitilised erakonnad linnavalikogus ja mujal.

Jaoskonna-komiteede esimehed kutsuvad, tähendatud nimekirju silmas pidades, tarvilise arvu liikmeid istungile, kusjuures valvavad ka selle järele, et istung oleks esitatud niisuguseist liikmetest, kes antud istungil arutusel olevate äri liikide asjadega oleksid tuttavad, s. o. peab vältima, et kingsepp otsustab vürtspoodniku läbikäigu üle jne. Peale selle teeb seaduseelnõu kohuseks kutsuda valmis nimekirja järgi niisuguseid, kes ei võiks olla huvitatud oma naabri asjadest (§ 67).

Käesoleva seaduseelnõu koostajad arvavad, et niisugune koosseis, mida maksnik ei suuda näha ette, tagab õigust ja erapooletust enam kui see on võimalik praeguse olukorra juures, kus komitee liikmed on paraku juba ette teada. Ka suudavad säärased liikmed töötada iseseisvalt, sest neile ei teaks keegi teha etteheiteid ega hakkaks keegi neid käima tülitamas enne asja harutamist.

Jaoskonna-komitee koosseis loetakse seaduslikuks, kui sellest võtab osa mitte vähem kui kaks liiget (§ 68). Kui jaoskonna-komitee istung jääb pidamata liikmete mitteilmumisel, määratakse teiskordne istung. Kui ka sellele istungile ei ilmu nõutav liikmete arv, siis esimees avab istungi ilmunud liikmete ja asjatundjate osavõtul (§ 70).

Edasi on nähtud ette jaoskonna-komitee esimehe protestid jsk.-komitee otsustele, mis kantakse samal istungil, mil väeluse all olev küsimus on harutusel, protokollis ja saadetakse edasi maksudevalitsusele 7 päeva jooksul (§ 73) jne.

5.

Deklaratsioonide läbivaatamine ja maksu määramine.

Läbikäigumaksu määramise otstarbel peavad maksnikud esitama kõigepealt deklaratsioonid. Need esitatakse 4 korda aastas (§ 75): I. veebruaris, 1. maiks, 1. augustiks ja 1. novembriks.

Ettevõtte, mille tegevus on olnud vähem kui 3 kuud, kuuluvad samal alusel möödunud tegevusaaja eest maksu alla ja esitavad deklaratsiooni 3 päeva jooksul pärast ettevõtte tegevuse lõpetamist.

Selle deklaratsiooni neljakordse esitamise kohta ühe aasta jooksul võib tekkida rahulolematu ja vastuvaidlus. See näib vahest maksnikule tülitavana. Seaduseelnõu koostajad aga arvavad, et ärimaksu deklaratsioon on seevõrra lihtne, et selle täitmine ei nõua mingit vaeva, kui võrrelda seda tulumaksulehtede keerulise täitmisega. Pealegi on mõeldud siin maksniku huvisid, et võimaldada neile jaoks maksu sooritamist vastavalt möödunud heale või pahale hooajale.

Läbikäigu kindeldamises tulevad kõigepealt küsimusse raamatud. Siin peab aga mainima, et tõeline läbikäik on raamatute varal kergem kindlaks teha kui meil maksva puhaskasumaksu juures maksualune kasu. Ega asjata kasude järgi maksustamine meil sünnib üsna harva, kuna aga läbikäik vürtspoodnikulegi on vastuvõetav tema kaustiku järgi, kui seda saab pidada usaldusväärseks.

Peale selle on käesolevas seaduseelnõus nähtud ette välistatud tunnused läbikäigu kindeldamiseks: ruumid, üür, teenijate arv ja nende aastatasu jne. (§ 77). Kui maksualused ettevõtteid ei esita äri raamatuid, siis määratakse läbikäigumaks olemasolevate andmete järgi, kusjuures maksu kõrgendamise ja alandamise põhjused peavad olema ära seletatud deklaratsiooni tagaküljel või erilises žurnalis (§ 80).

Maksnikke, kelle raamatupidamine on ühine mitmele temal kuuluvale ettevõttele, maksustatakse ühise üldiläbikäigu järgi koos; samuti maksustatakse maksniku palvel, vaatamata, kas tal raamatud on või ei ole, ühiselt kauplus ja selle juure kuuluv töökoda (näit. valmisriietekauplus ja -töökoda).

Sageli juhtub, et see või teine ettevõtte kaupleb mitmesuguste artiklitega, mis kuuluvad erimaksuprotsendi alla (§§7 ja 9 järgi). Õigluse põhimõtte kirjutab siingi ette spetsifitseerida läbikäike vastavate äri liikide järgi ja vastavate maksuprotsentide varal arvutada välja läbikäigumaks (§ 83).

Erandjuhtumel on ka võimalik üksikuid ettevõtteid läbikäigumaksust vabastada. Eelnõu koostajad on siin näinud ette 1 kr. maksuveerandi eest, mis võiks aastas kõige enam teha välja neli krooni. Seda summat, kui leitakse, et see on liig väike, võiks muidugi tõsta.

Käesoleva seaduseelnõu koostajad, võttes arvesse § 7-das antud määratelu läbikäigu kohta, on vastavalt määranud kindlaks ka maksuprotsendi. See kõigub 1%—¼%-ni, kusjuures

res provisjonikomisjoni- j. t. bruttotasude näol saadud läbikäigust võetakse maksu 5%. Esimese järgu tarbeained käivad ilmingimata 1% alla.

Nende maksuprotsentide väljatöötamisel on kõigpealt peetud silmas praegu võetavaid puhaskasumääre. Uued maksumäärad oleksid aga pigemini alamad senistest. Üldsumma tõuseks aga riigi, omavalitsuse ja K.-t.-koja kasuks tunduvalt, sest suurettevõtted, mis praegu maksavad võrdlemisi vähe maksu, maksustatakse üksikettevõtete ühisel alusel, samuti heidetakse maksu alla palju neid ettevõtete liike, mis seni on olnud maksuvabad vähimagi põhjusteta. Dr. Kienböck oma seletuskirjas näeb aga ette senise „puhaskasumaksu“, mida võetakse maksuprotsendi 5—6 järgi pluss eriti veel maks läbikäigult, mis koos oleks liig koormav ja liig keeruline. Käesoleva seaduseelnõu koostajad on arvestanud Poola 15. juuli 1925. aasta maksuprotsentidega, kus aga ülemäär on mitte 1%, vaid 2% (Poola seaduse § 7). Teadagi, et ka seda protsenti saab muuta, kui leitakse tarviliseks.

6.

Maksulehtede väljasaatmine ja protestid.

Maksulehed saadetakse laiali ühe kuu jooksul pärast deklaratsiooni sisseandmist (§ 84). Kuna ärimaksu sooritajaid on üldiselt hoopis vähem kui tulumaksu alla kuuluvaid ja eriti tulu deklareerivaid isikuid, siis, nagu praktika on näidanud, ei nõua nende ärimaksumaksjate maksu kindeldamine seda vaeva, mis tulumaks, ja see pärast on täiesti võimalik läbikäigumaksud määrata ära ja maksulehed saata laiali ühe kuu jooksul, seda enam, et läbikäigumaks iseendast on hoopis lihtsam kui senine „puhaskasumaks“. Need ärid, mis sünnitavad raskusi läbikäigu kindeldamise juures, võib jätta vahele (§92) kuni asja selgitamiseni. Viimased kuuluvad siis maksu alla erikorras, neile saadetakse eriti lehed koju politsei kaudu (§87), antakse protestideks ise tähtajad, nagu seda näeb ette ka eelnõu.

Vastulausete tähtajaks on antud aega kaks nädalat igal juhul (§85). Käesolevas seaduseelnõus loetakse vastulaused j. t. tähtajaliselt sisseantuks ka postile-andmise päeva järgi, kusjuures pole tähtis, missuguse koha ja linna postitemplit kannab kirja ümbrik, nagu praeguse seaduse juures, kus arvestatakse vaid ts. kp. sead. normiga ses suhtes.

Möödalastud tähtaegu võib seaduseelnõu järgi uuendada palju hõlpsamini kui seni, sest komiteest oleneb siin, millal tähtaja möödalaskmist pidada tähtsaks, sest tegelik elu on näidanud, et maksuasutised ei saa rahuldada praeguse praktika juures tähtaja uuendamise palvet isegi siis,

kui maksu alandamiseks ja asja sisuliseks harutamiseks oleks see hädavajaline. Tähtaja küsimusest ei saa teha küsimust, mis ei võimalda enam tehtud vigagi parandada. Ei tohi unustada, et see, mis ts. k. s. seisukohast näib olevat õige, maksu määramise suhtes seda igakord sugugi ei ole. Nii võiks siis isegi kas või haigus olla põhjuseks kaebetähtaja uuendamiseks.

Vastulausete harutamise päevast antakse maksnikele teada vähemalt 7 päeva enne asja harutamist, mil saab esitada seletusi ja tõendusid (§ 93).

Kaebused jaoskonna-komitee otsustele esitatakse maksuameti asupaigajärgsele rahukogule vastava maksuameti kaudu ühe kuu jooksul, arvates motiveeritud otsuse kättesaamisest (§ 94). Sellest nähtub, et seaduseelnõu koostajad näevad kaebeinstantsina ette rahukogusid, mida on meil 4, sest need on oma asupaiga järgi üldiselt kättesaadavamad kui näit. praegune peakomitee või kavatsetav finantskohus. Ka antakse uue tempelmaksu seaduse rikkumises tehtud maksudevahitsuse otsusile juba kaebused rahukogudele, samuti otsustavad kohtud meil juba Eesti vabariigi algusest saadik omavalitsusmaksu asju, uus kriminaalseadustik näeb ette karistuse määramisel riigimaksude asjas igal juhtumil koht, administratiivosakonnad tsiviilosakondade juures on üha enam kujunemas välja iseseisvaks osakonnaks, miks siis ei või need otsustada ka ärimaksu, ja üldse riigimaksude asjus antud kaebusi? Tõsi, meie kohtud on maksuseadusis vähikud, kuid see viga laseb end kuidagi parandada. Olgu tähendatud, et dr. Kienböck näeb ette erilise finantskohtu maksude jaoks. See finantskohus peaks aga siis maksude aparaadist olema sama sõltumatu kui kohus. Niisugune on nähtavasti ka Austria asjatundja dr. Kienböcki seisukoht.

7.

Läbikäigumaksu õiendamine, tagasimaksud, jaokaupa tasumine ja mahakustutused.

Vastulausete ja kaebuste esitamine ei pane seisma läbikäigumaksu nõudmist (§95), nagu praeguse seaduse juureski. Maksu tasutakse neli korda aastas: 31. märtsiks, 30. juuniks, 30. septembriks ja 31. detsembriks. Isikud, kes on maksustatud mitte üldkorras, vaid eraldi (§ 84), tasuvad läbikäigumaksu 15 päeva jooksul, arvates maksulehe kättesaamisest politsei kaudu (§ 96).

Tähtajaks maksmata läbikäigumaksu pealt võetakse viivitusraha 1% kuus, arvates maksuõiendamise tähtaja möödumisest ja lugedes poole kuu algusest iga 1. ja 16. kuupäev, kusjuures mittetäis poolkuu loetakse täieks (§ 97).

Praegu riik võtab samuti 1% kuus viivitusra-

ha, kuid siis, kui maksnikule puhakasumaksuäär on alandatud pärast vastulause või kaebuste rahuldumist, makstakse vastavalt maksuosale tagasi ka viivitusraha, kui aga maksu ei alandata, siis jääb viivitusraha üsna õieti riigi heaks. See kord ei ole aga siiski õige, sest kui kodanikule maks alandatakse, siis ei ole tal üksi õigus viivitusraha saada tagasi, vaid riik, kes ebaõigesti ja vastu maksniku tahtmist on enese käes pidanud tema raha, peab talle maksma juure ebaõigesti kinnipeetud ja sissenõutud summa pealt 1%. Seda näeb ka soome varandus- ja tulumaksuseaduse eeskujul ette uue ärimaksuseaduse eel-nõu (§ 100).

Neile maksnikele, kes on kitsikus seisukorras, võib maksudevalitsus lubada jaokaupa maksa läbikäigumaksu ja trahvi, tarbekorral nõudes tagatist, kusjuures maksudevalitsus võib niisugusel juhtumil alandada või jätta hoopis ära viivitusprotsendi. Maksnikud, kes ei esita deklaratsioone oma läbikäigu kohta, kaotavad aga õiguse jaokaupa maksu tasumisele (§ 98).

Maksuvõlad kustutab maha, kui need on lootusetud, maksudevalitsus majandusministri nõusolekul riigikontrolli nõusolekut küsimata.

8.

Trahvid ja karistused.

Trahvid ja karistused määratakse vastava kohtu otsuse põhjal, kusjuures käesolevas eel-nõus ettenähtud karistus- ja trahvimäär on piüütud kooskõlastada uue kriminaalseadustiku normidega, sest ka uue kriminaalseadustiku järgi määrab kohus trahvid ja karistused maksuseaduste rikkumise pärast. Karistused on mitmesugused ja olenevad sellest, missugune süütegu või seadusest üleastumine on olnud. Nii näit. karistatakse kohtu poolt isikut, kes on süüdlane selles, et ta ei ole täitnud kõnesoleva seaduseelnõu määrusi kande- või ringveo-kauplemise kohta, rahatrahviga mitte üle 25 krooni (§ 107), deklaratsiooni mitteesitamise pärast on rahatrahv mitte üle 100 kr. Raske karistus oleks seaduseelnõu järgi neile, kes läbikäigu varjamiseks meelega raamatuid võltsivad — vangistus mitte üle ühe aasta jne.

Muidugi on need karistused määratud koostajate poolt esialgsed, s. o. neid võib samuti muuta ja parandada, nagu nii mõndki teist selles projektis ettenähtud määrust.

Muljeid ja mõtteid Stokholmi näituselt.

P. Huik.

Tänu sihikindlale rootsi rakenduskunsti juhtide tööle on rootsi kunsttööstus ja -käsitöö arenenud nii jõudsasti, et on arusaadav, miks Stokholmi näituse väljapanekud on saanud tunnustatud kriitikute ühemeelse kiituse osaliseks. Moodsad kunstivoolud: ekspressionism, primitivism ja konstruktivism on oma mõju avaldanud ja end pannud maksma ka rootsi rakenduskunsti loominguks. Siiski ei ole side vana ja uue vahel täieliselt katkerud. Olgugi et näitusel esinetakse oleviku moodsate vormidega, tunneb vaatleja siiski orgaanilist sidet moodsa vormi ja rikkaliku rootsi vana rahvakunsti vahel. Sellest sidemest olenebki, et näituse paremad väljapanekud ei jäta vaatlejat külmaks, nagu moodne käsitlusviis ja kisendavalt moodsad vormid harilikult, vaid mõnigi neist omab koguni väga suure külgetõmbavuse.

Töö tehniliselt läbiviimisel ei saa pidada rootsi tööd meie omast palju paremaks. Ka meil osatakse tööd tehniliselt rahuldavalt läbi viia; seda enam aga erineb tööd meie tööst oma healt maitselt ja kunstiliselt käsitelult. Tüsedad oskust ja leidlikkust vormi loominguks näeme näitusel igal alal, kuna meie kunstikäsitluses puudub rohkem kui sagedasti kunstiline joon üldse.

Peale mõne üksiku erandi on kunstikäsitöö-

ja tööstusettevõtted meil arenenud vales suunas, õigemini — arendamine on olnud liiga ühe-külgne. Eeskätt püütakse meil ettevõtteid varustada mitmesuguste moodsate masinatega, mis muidugi on väga tarviline, kuid jäetakse kõrvale palju tähtsam nõue, nimelt see, et ettevõtetel oleks ka laialdaste teadmistega vilunud juht, kes tööd tunneks mitte üksnes tehnilisest küljest, vaid kes oleks ka põhjaliku ettevalmistusega rakenduskunstnik, kel on küllaldaselt leidlikkust, oskust, intelligentsi ja maitsset maitset vormide loomiseks. Kui suurtööstuse elujõud ja edu seisab tema moodsas sisseseades — masinas, siis peitub kunsttööstuse ja -käsitöö edu ja jõud palju suuremal määral oskuses luua kunstilisel käsitlusel tugenevat tööd.

Kunsttööstuse ja -käsitöö alal ei ole meil peale mõne üksiku erandi asjatundjaid juhte, kel oleks tarviline ettevalmistus ja vilumus. Seepärast on väljavaated meie kunsttööstuse arendamiseks praegu väga väikesed. Asjatundjaid püüab meile ette valmistada kunsttööstuskool. Senini aga ei ole ühegi kooli lõpetanu töö äratanud tähelepanu, veel vähem võime loota, et mõni neist võiks tõusta oma alal väljapaistvale kohale. Ei aita ka, kui palkame mõne keskpärase võime- tega välismaalase oma kooli õpetajaks. Õigem

oleks selle rahaga võimaldada mõnel anderikkal noorel kunstnikul või kunstikooli lõpetajal omandada välismaal, eeskätt Rootsis, teadmisi ja vilumust rakenduskunsti alal. See tee oleks odavam ja viiks meid tarvilisele sihile lähemale. On ometi selge, et meil ei ole tarvis igal kunstitööstuse alal mitmeid kümneid asjatundjaid, vaid jatkaks meie oludes mõnest üksikustki anderikkast, väljapaistvast ja teovõimsast rakenduskunstnikust. Mõne üksiku tubli asjatundja abiga suudaksime tõsta palju kõrgemale oma kunstkäsitööd kui seda suudaksime arvurikka, aga keskpärase andekuse ja ettevalmistusega asjatundjate pere abil.

Meil on üldiselt sisse juurdunud vaade, nagu saaks paremat ja nõgusamat mööblit valmistada ainult kallihinnalisest puust. Vähemalt olgu tamm. Nii tähtis, nagu meil arvatakse, ei ole materjal, vaid palju tähtsam on ikkagi vorm ja materjali käsitlus. Stokholmi näitusel näeme ka männi- ja kasepuust ilusat mööblit. Vormiloomingus oleme jäänud kaugemale maha rootslasest, aga me näeme näitusel ka materjali osavat käsitlust. Osavasti on toodud esile iga puuliigi erinev ilu, ja seda mitte üksnes kallihinnalisest puust valmistatud mööbli juures. Kui tahame pidada sammu rootslastega, siis on vähe, kui püüame tööd tehniliselt hästi läbi viia, vaid peame andma mööblile ka kauni vormi ja asjalikkuse. Kui meie mööblitööstus enne sõda omas vene turul hea kuulsuse, siis ei olenenud see üksnes meie mööblitööstuse kõrge tasapinnast, vaid ka sellest, et vene turg kunagi ei olnud väga nõudlik. On parem, kui praegu unustame omaaegse edu ja selle asemel püüame mööblitööstuse arendamisel tõsta eeskätt valmistatava mööbli kunstipärasust. Siis ainult võime loota, et tulevikus välismaalased meilt ei vea välja mitte üksnes antiikmööblit, vaid ka uut.

Oma rahvakunsti rikkalikule kogudele ei ole rootslased annud ainult ajaloolist väärtust, vaid ammutavad neist kogudest motiive uue aja tarbeasjade loomisel. Nii käsitöö kui ka kunsttööstuslikus ulatuses valmistatud vaibad, tikandused ja muu tekstiil, samuti kirikukunst kannab, vaadatuna oma moodsaile vormidele ja käsitlusviisile, rootsi rahvusliku kunsti omapärast ilmet.

Väitpade kudumine ja muu naiskäsitöö on ka meil võrdlemisi lühikese aja kestes jõudsasti edenenud. Muudugi ei pääse meie töö veel kaugeltki rootsi tööle lähedale. Areneb asi ka edaspidi samas suunas ja sama jõudsasti, siis võime loota, et edaspidi sel alal edu on kindlustatud. Huvitav on näitusel ka keraamika, trükitöö, raamatuköitmis-, naha- ja kullasepatööd. Trükitöö, nahatöö ja raamatuköitmine ei erine meie tööst nii palju kui teised alad. Ka meil on need

alad arenenud võrdlemisi tugevaks. Siiski torkavad raamatuköitmise alal teravalt silma kuldastööd, milline ala meil on alles arenemata. Väljapandud klaas on aga lihtsalt suurepäran. Ta peaks tooniandev olema mitte üksnes meile, vaid ka paljudele teistele rahvastele. Uus aeg on tõrjunud välja kunstsepatöö kahjuks ka Rootsis. Peale mõne üksiku asja pole selt alalt näitusel valjapanekuid.

Huvitav on näituse elamukultuuri osakond. Näitusplatsile on ehitatud hulk kõige moodsamaid elamuid — terve koloonia. Kõik elamud on varustatud täieliku moodsa sisseseadega. Jättes kõrvale selle, kui võrd moodsa maja välimus vastab meie maitsele, võime siiski öelda, et enamikus neist suudaksime end tunda kodu. Moodne arhitekt püüab anda õhule ja päikesele võimalikult vaba sissepääsu eluruumidesse. Püütakse ka elamu väikese kubatuuri juures anda võimalikult palju mugavusi. Iga kuupsentimeeter olgu kasutatud otstarbekohaselt. Sisseseades ei tundu ükski asi ülealusena. Kuidas luua mugav ja kaunis kodu vähema sissetulekuga rahvakihi jaoks, selle peale on mõeldud näitusele ehitatud elamute projekteerimisel sama pinevusega kui jõukamate kihtide jaoks projekteeritud elamute juures. Olgu et meie olud lähevad lahku rootsi oludest, võime siiski rootslasilt palju õppida, kuidas ehitada ja teha oma kodu mugavaks ja kauniks. Kes on näinud Stokholmi aedlinna, eeslinna ja puhkeaja (week-end) majade kolooniaid, näeb selgemini meie omavalitsuste saamatust ja oskamatust ehituspoliitikas, mis seni pole seisnud õieti muus kui odavaprotsendilise laenu ja gamises.

Tahame arendada ja edendada oma kunstikäsitööd ja -tööstust, siis vajame vilunud oskustöölisi, vajame ka mõndki vilunud ja väljapaistvat rakenduskunstnikku. On hädatarviline panna maksma meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seadus. Peame ka kandma hoolt, et need, kel on andi ja huvi, rakenduskunstis saaksid tarvilise ettevalmistuse. Kas talitame aga nii? Ei. Sääraseid püüdeid mõned ringkonnad meil ei salli. Nii peetakse riigikogus meistrite seaduse eelnõu arutamise juures pikki kõnesid, ilma ei oleks võetud vaevaks eelnõu tähelepanelikult läbi lugeda. Neile on tähtis, kuidas takistada eelnõu elluviimist, kuidas saaks eelnõu, mida arutatud juba aastaid, veel pidada kinni aastaid. On veider, kui sealjuures arvatakse, et vaenuline suhtumine eelnõule on eesti tööliste huvide kaitsmine.

Sagedasti vabandame oma saamatust nii ühes kui teiseski olukorraga. Ometi ei saa ega tohi panna kõike olukorra arvele. Me ei tohi unustada, et olukord oleneb kõige suuremal mää-

ral meist endist. Siis, kui meie meistrist saab meister, meie oskustöolisest oskustöölise, meie rakenduskunstnikust rakenduskunstnik, ja küsimuste otsustamise ja arutamise juures, millistel ei ole mingisugust ühendust poliitikaga, jäetakse kõrvale poliitika tegemine, võime saavutada ka kunstikäsitöös samuri nagu rootslased häid tagajärgi.

Mõnd väikekaupmeeste tegevusest 1929. a.

Lisaks Koja väikekaubanduse sektsiooni 1929. a. tegevuse kirjeldusele, mis kokkuvõetult avaldatud Koja „Teatajas“ nr. 11, oleks sektsioonil veel mainida järgmist:

Väikekaubanduse üldist seisukorda läinud aastal meil Eestis vaadeldes võime teatava rahuldustundega konstateerida väikekaupmeeste püüet koonduda oma ametalaliste organisatsioonide ümber.

Sektsiooni poolt juba eelmisel aastail väljatöötatud ja laiialaaretud seltside ja ühingute normaalpõhikirjade kohaselt on 1929. a. jooksul kutsutud ellu Rakveres, Viljandis ja Tapal uued väikekaupmeeste ühingud ja seltsid; mitmesuguste valimiste puhul, nagu riigikogu, linnaomavalitsuste jne. valimisel, avaldavad väikekaupmehed rõõmustavalt juba enam aktiivsust, püüdes saata valitavaisse kogudesse oma esindajaid, kuna üldiselt on lõõnud läbi see arusaamine, et elukutselisilt parteipoliitiliselt tegelasilt, kellele ettevõtjaskonna tegevusala ja seega ka hädad on võõrad, on raske loota oma huvide kaitset. Sektsiooni esimees ja sekretär esinesid aruande-aasta jooksul, mil teatavasti leidsid aset kolmed valimised, mitmel pool väikekaupmeeste tegevusse puutuvate aruannete ja kõnedega.

Mis puutub riigimaksudesse 1929. a., siis võib päris kindlasti öelda, et väikekaupmehed nendega, tänu 1928. a. vastuvõetud ärimaksuseaduse parandusile, võisid jääda rahule, sest maksuametist saadud sellekohaste andmete põhjal oli vastulauseid esildatud 1929. a. määratud puhaskasumaksu vastu õige vähe. Teisest kül võib päris kindlasti öelda, et 1929. a. väikekaupmeeste oleks olnud rahuldavaks tegevusaastaks, sest ühistegeliste äride järjekindla laiutamise tõttu ja majanduselu üldise depressiooni tagajärjel ei saa enam kasutoovast tegevusest äri alal olla juttugi; elatakse vaid paremate aegade ja elunõudeile vastavate korralduste lootuses.

Nagu eelpool tähendatud, põevad kooperatiivid meil, eriti just viimaseil aastail, teatud laiutamise haigust, mida isegi kaugemale nägijad ühistegevuse juhid ei kiida heaks, nimeta-

Stokholmi näituse külastamine annab meile palju. Oleks soovitav, kui need, kelle ülesanne on meie kunsttööstuse ja -käsitöö edu ja arenemise eest kanda hoolt või olla valmistajaks kunstikäsitöö ja -tööstuse alal, külastaksid näitust, sest õppida võib seal igati, kel ei puudu vaatleja silm, kes oskab mõista loova vaimu avaldusi.

des seda ebamääraseks nähtuseks nende äride arenemise käigus. Nende üldise deviisi kohaselt — kogu äritegevus ühistegelisisse kätte — avatakse järjest uusi abikauplusi, minnakse igal pool üle õlle-, viina-, veini- ja igasugu uhkusainete müügile jne., ebaloomulik omavaheline võitlus süveneb meil seetõttu aga aastaastalt. Ükski n. n. „ühistegelisist“ äriettevõttest, kasutades kõiki kooperatiiv-ettevõtetele lubatud enamsoodustusi, ei pea kinni ühistegelisist põhimõttest, kaubitsedes kõige laidlasema ostjaskonnaga. Sektsiooni poolt valmistati maksva kooperatiiv-seaduse muutmise seadus, mille põhjal kõigile tarvitajate ja majanduse ühisusile, samuti ka põllumeeste seltside kaubandus-osakondadele, oleks lubatud müüa oma kaupa ainult vastava ühingu nimekirja kantud liikmeile.

Koja ringkondades peeti selle täiesti loomuliku algatuse esildamist meie parteipoliitiliste kombinatsioonide juures veel varajaseks, kusjuures leiti otstarbekohasemaks nõuda endiselt — üheõigusliku olukorra maksmapanemist era- ja ainult oma nimelt „ühistegelise“ kaubanduse suhtes.

Edasi kaaluti küsimust, kas oleks Kojal võimalik maksa sõidu- ja päevarahasid ärimaksukomisjoni liikmeile, eeskätt neile, kes pikema maa tagant koosolekuile sõidavad. Küsimuse lahendamise otsustati ärimaksuseaduse üldise muutmiseni lükata edasi.

Enne riigikogu valimisi, mil valijate meeled olid ärevil, kavatses teatud kildkond kaupmehi kutsuda kokku ülemaalse kaupmeeste kongressi. Et mõtte algatajate separatistlikud püüded, mis kaupmeeskonna üldasjale kasu asemel oleksid võinud tuua kahju, olid liiga läbipaistvad, siis asus sektsioon ülemaalse kongressi asjus eita-vale seisukohale; olgu tähendatud, et kokku kutsuda kavatsetavast kongressist ei saanud asja.

Et praegused ruumid Kojale on liiga kitsad ja asuvad kõrvalises kohas, siis nurisetakse kaupmeeskonnas alatasa selle üle. Koja algpäevist saadik on III sektsioon ja väikekaupmeeste

organisatsioonid nõudnud kaupmeeskonnale kuuluvate end. gildide varanduste üleandmist Kojale; ja nüüd siis otsustati luua kõige lähem kontakt teiste sektiioonidega selle päevakorras seisva küsimuse lahendamiseks K o j a h u v i d e s.

Peale selle — esindajate saatmine ärimaksumisjonidesse, tarbekordadel riigikogu ja omavalitsuste komisjonidesse, Koja valimistoimkondadesse jne., väikekaubandusse puutuv kirjavahetus ja nõuanne.

Balti riikide ühine koostöö merisõidu alal.

Ins. E. Masik.

Balti riikide II majanduskonverentsil peetud kõne.

Esimesel Balti riikide majanduskonverentsil võeti minu poolt ettekantud referaadi puhul vastu resolutsioon, milles konverents üksmeelselt tunnustas laevanduse kui ühe majandusharu erakordset tähtsust Balti riikides ja avaldas kindlat soovi, et neis riiges kaubalaevastiku arenemisele pöördaks erilist tähelepanu nii majanduslike ringkondade kui ka riigivalitsuste poolt.

Samas minu referaadis oli võetud üles küsimus ühise koostöö kohta Balti riikide vahel kaubalaevastiku ja merisõidu alal, pidades silmas peamiselt neid küsimusi, kus ühine koostöö oleks võinud tulla kasuks kaubalaevastiku kiiremale arenemisele ja üldse majandusala tugevnemisele.

Enne praeguse teemi juure asumist ei saa jätta tähendamata, et esimese konverentsi üritus ja otsused on tähendatud küsimuste arenemisele avaldanud tunduvat mõju.

Jatkab sellest, kui tuletame meele, et meie lõunapoolse naabri juures kaubalaevastiku arvuline kasv viimase kahe aasta jooksul äratav imestust mitte ainult meie juures, vaid ka vanemates Baltimere rannikriiges, kes hakkavad juba arvestama n. n. „ääreriikide“ kaubalaevastikuga. Tõenduseks olgu öeldud, et Läti kaubalaevastiku juurekasv 1927. ja 1928. a. jooksul oli kokku 46.720 rg.-tn., nii et koguarv tõusis 1928. a. 31. dets. 125 üksuse peale, kokku 132.907 br.-rgtn.

See arenemine kestis edasi samas tempos 1929. a. ja nähtavasti tõuseb tonnaž lähemal ajal 200.000 tonnile. Kuigi laevastiku suurenemine seal sünnib peamiselt vanade, ruttu reast väljalangevate laevade arvel, ja olgugi, et seal regulaarse liinilaevanduse alal, milline teatavasti viimasel ajal igalpool võtmas hoogu trampsõidu arvel, pole tehtud tunduvalt edusamme, siiski on Läti kaubalaevandus kasvanud seisukorrani, millega tuleb arvestada kui tähtsa faktoriga Läti rahvamajanduses ja ka tema poliitilise seisukorra kindlustamises.

Mitte just nii soodus pole olukord kaubalaevastiku puhtarvulise kasvu suhtes meil Eestis. 1927. ja 1928. a. jooksul võis märkida kaubalaev-

vastiku kasvu meil kõigest 16.000 rgtn. võrra, kusjuures 1928. a. peale langeb sellest 12.500 tn., mis tähendab kiiret juurekasvu viimasel ajal, kuna eelmise 3—4 aasta jooksul seisime surnud punktil. 1929. a. alul oli samuti märgata elavat juurekasvu, mis esimese poolaasta jooksul ulatus 8.000 tonnini, kuid aasta lõpu poole jäi kasv seisma, t ä n u praeguse valitsuse majanduspoliitikale kui ka laevade ostuturu seisukorrale. 1. jaanuaril 1929. a. oli meie kaubalaevastik 77.781 rgtn. suur, sellest langes aga 28.709 tn. purje- ja praamlaevade arvele. Kokku oli meie kaubalaevastikus üle 460 üksuse, mis osutab suurele vahele Eesti ja Läti laevade arvu vahel. Ka meil on laevastiku juurekasv sündinud peamiselt tramplaevastiku arvel, kuigi ka liinilaevanduse küsimus on liikunud suure sammu edasi, sest lähemal ajal seisab ees uue liini avamine Eesti lipu all, peamiselt ruttu rikkivate ainete väljaveoks ja tähtsamate sisseveoainete vooks Eestisse.

Mis puutub Leedusse, siis pole minul olevatel andmetel Leedu kaubalaevastikus viimasel ajal olnud suuremaid muutusi.

Kokkuvõttes võiks öelda, et kaubalaevastiku arenemisele viimase kahe aasta jooksul Lätis ja Eestis on pöördud teatavat tähelepanu, ja ses sihis võiks esimese majanduskonverentsi resolutsiooni lugeda peaaegu teostunuks, kuigi asja sügavamalt võttes peab tunnustama, et veel palju on teha selleks, et see majandusharu võidaks täielise õiguse ja tunnustuse laiemates ringkondades ning saavutaks selle kindla seisukorra, mida nõuab temalt raske rahvusvaheline konkurents ja suur tasuvuse kõikumine, mis tingib mitte üksi suuri põhikapitale, vaid ka kaunis suuri harilikke ja erilisi reserve, mis seni õige väikesed. Samuti võiks märkida, et esimesel konverentsil Balti riikide laevasõidu ringkondade ühistöö alal külvatud seeme on kannud teataval määral vilja. Tuletan vaid meele västastikust informatsiooni laeva meeskondade sotsiaalse seisukorra ja palkade küsimusis kui ka valitsuse uute mää-

ruste ja korralduste asjus. Samuti ei tahaks jätta märkimata Läti ja Eesti laevaomanike esindajate ühistööd Genfis 1928. aasta oktoobris.

Minnes üle käesoleva ettekande teemile pean ütleva, et minu poolt esitatud resolutsioonides puudutatud küsimused ei vaja erilist selgitust, kuna ma need võtsin üles juba 1928. a. konverentsil.

Teatavasti kuulub laevandus sellisesse majandusliku tegevuse valdkonda, kus üksikute riikide vahel puuduvad „trade barriers“, nagu tööstuses ja põllumajanduses. Mered ja sadamad rahvusvahelises merisõidus on avatud kõigile lippudele ja rahvastele. Ka on avatud vabaks võistluseks kõik pahirurud, kui mitte arvestada n. n. „preference“-süsteemiga laevade kasuks, mis sõidavad rahvusliku lipu all, või „conference“-kokkulepetega Atlandi sõidus, või lõppeks teatavate piiramistega rannasõidus. Järelikult tulukuse mõttes peavad kõigi rahvaste laevad konkureerima ühistel alustel, kusjuures paljudel juhtudel väikeriikide laevastikul, või algajate ja väikelaevaomanike laevadel, eriti kui need on vanad, tuleb leppida tihti viletamatate prahtidega (näiteks „time charteri“ puhul).

Et püsida võistlusvõimelisena, tuleb järelikult kooskõlastada kulud tuludega. Mis aga puutub kuludesse, siis ka siin väikese ja krediitivaese maa laevad, kus puuduvad oma laevatehased remontide jaoks ja ka oma kindlustusseltsid laevade kindlustamiseks, peavad sageli kandma suuremaid kulusid nendes punktides kui vanades, rikkastes ja pealegi suurte praktiliste kogemustega maades.

Kõige selle juure kuulub veel kliimatilise olukorra küsimus, mis raskendab meil mitte üksnes tööstuse ja põllumajanduse, vaid samasel määral ka laevanduse seisukorda, kuna meie sadamad või sadamad, kus meie laevad kurseerivad, külmetuvad kinni pikemaks ajaks, mis paneb seisma paljude laevade töö või sunnib neid töötama kaugetes ja võõrastes rajoonides.

Ei saa ka jätta tähendamata meie laevade keskmist vanadust, mis asetab neid konkurentsile mõttes teiste riikide laevadega hoopis erilistes tingimustesse. Meie laevade keskmine vanadus ületab kaugelt vanade riikide laevade vanaduse. Kuivõrra laeva vanadus suurendab kulusid ja laeva meeskonna arvu, selgub sellest, kui võtame arvesse, et vana masina seade vajab ühe jõu peale 1 klgr. kivisüüt, kuna uued masinad vajavad kõigest 0,6 klgr., nii et 3000 tn. vana laev tarvitab 16—18 tn. süüt ööpäeva jooksul, kuna uus kõigest 9—10 tn. Peale selle vajavad vanad laevad mitte üksnes suuremat meeskonda, vaid seavad ka meeskonnale ja juhtidele märksa suuremad nõuded laeva korrashoiu ja eksploatatsiooni alal,

rääkimata veel muudest tingimustest, mis raskendavad konkureerimist ja teevad tuleviku kindlusetuks. Tähendan lühidalt veel ühele asjaolule, mis vajab erilist tähelepanu väikeriikide kaubalaevastiku töötamises. See on nimelt võrdlemise väike laevade keskmine suurus, mille otsekohene tagajärg on suur meeskonna arv ja kulusumma ühe tonni peale. Jatkub sellest näitest, et aurik 10.000 tn. vajab kõigest kaks korda suurema meeskonna kui 2000-tn. aurik, vaatamata sellele, et esimese tonnaaži on 5 korda suurem. Selle tagajärjel on Rootsis, kelle kaubalaevastik on Eesti omast 20 korda suurem, kõigest 5 korda rohkem merimehi. Järelikult — laevade väikese keskmise suuruse juures meeskonna ülalpidamise kulud võrreldes teistega annavad end tunda eriti raskelt ja teevad võistlemise raskeks. Seepärast on suurtes laevades märksa kergem läbi viia igasuguseid parandusi ja sotsiaalreformide kui väikestes laevades, mis võiakse kergesti lüüa reast välja, kui ei arvestata nende faktidega. See on sama tuntud tõde, mida näeme võrreldes käsitööd suurtoöstuse ja massilise produtseerimisega. Kui maa, kus domineerib käsitöö või väiketööstus, püüaks viia läbi samad sotsiaalreformid, mis maksmas suurtoöstuse maal, siis kas surmataks see majanduslik tegevus sootuks või suudetaks seda hoida elus vaid kõrgete tollikaitsetega. Sama maksab täiel määral ka laevanduse kohta, kui võrdleme väikesi vanu laevu suurte ja moodsetega, purjekatest veel hoopis kõnelemata.

Kõik need asjaolud nõuavad, et kui meie riigid oma kaubalaevastiku arendamises tahavad püsida reaalsel alusel, neil siis tuleb paratamatult arvestada nende faktidega, mitte üksnes laevade maksustamisel, vaid ka igasuguste sotsiaalreformide läbiviimisel.

Teatavasti on Genfi rahvusvaheline töökongressis nende reformide läbiviimise suureks õhutamaks, kus töötatakse välja kümned konventsioonid ja püütakse kõik riigid viia ühesugustesse tingimustesse, vaatamata väga mitmesugustele majanduslikkudele alustele igas üksikus riigis.

On teada, et need konventsioonid peavad silmas mitte üksnes tööliste „seisukorra parandamist“, vaid palju suuremal määral võib-olla ka võistluse kõrvaldamist, kulude tõstmise teel tööjõu peale väiksemates riikides, küsimata sellest, et lihtis majanduslik kalkulatsioon sellele sageli räägib vastu. Seepärast näemegi neil konverentsidel, et väljatöötatavate konventsioonide aluseks on seisukorrad, mis on saavutatud juba vanemates ja arenenud riikides, kes neid tahavad ka teistele peale suruda, kusjuures sageli aga väikesed ja vähem arenenud riigid, et näidata

oma liberaalsust või mõnel muul põhjusel, teotavad nende konventsioonide läbiviimist, küsimata sellest, kas riigi majanduslik areng seda võimaldab või mitte. Sedasama võime panna tähele ka konventsioonide ratifitseerimisel.

Pole huvitusetä märkida, et 1919.—1928. a. Genfis on võetud vastu kokku 27 konventsiooni, nendest on praeguse ajani ratifitseeritud:

Eesti	poolt	16
Läti	„	14
Leedu	„	—
Soome	„	12
Rootsi	„	11
Norra	„	8
Daani	„	7
Helveetsia	„	6

Sellest näeme, et noor Eesti ja Läti riik on jõudnud kaugele ette, võrreldes vanade ja rikaste väikeriikidega. Veel iseloomustavam pildi saame siis, kui võrdleme riikide poolt ratifitseeritud konventsioone, mis korraldavad meritööd. Selliseid konventsioone on üldse võetud vastu 8, nendest 3 olulisemat (tasu meeskonnale avarii korral, lepingu tingimused, kojusaatmine). Nendest on juba ratifitseeritud:

		üldse	tähtsamaid
Eesti	poolt	7	3
Läti	„	4	—
Soome	„	5	—
Rootsi	„	4	—
Norra	„	3	—

Jällegi näeme, et eesotsas sammuvad noored Balti riigid, kusjuures erilist indu on ilmutanud

just Eesti, vaatamata sellele, et siin majanduslikud tingimused, tänu väikesele, keskmisele laevade suurusele ja suurele purjelaevade protsendile, just on ebasoodsad selleks.

Säärane poliitika tuleb kindlasti lugeda ebaõigeks, mitte seepärast, nagu oleksid meie laeväride ettevõtjad konservatiivsemad ja inimsamad kui mujal, vaid kõige elementaarsemate majandusteaduse põhimõtete seisukohalt.

Meie, praktika inimesed, peame seda eriti kriipsutama alla ja võtma kõik abinõud tarvitusele, et sellisele poliitikale panna piire. Peame kasutama kogu jõu selleks, et meie valitsused arvestaksid riigi majandusliku seisukorraga ja et need oleksid võimalikult ühtlustatud Balti riikide vahel, võttes arvesse meie maade ühesuguseid majanduslikke tingimusi, tegutsema võimalust mööda ühiselt, nagu seda teevad Skandinaavia riigid, ikka seal kindlasti käsi-käes. Samuti tuleb meil talitada ühiselt rahvusvaheliste konventsioonide ratifitseerimisel.

Säärane ühine koostöö on vajaline eriti kahe tähtsama konventsiooni küsimuses, mis praegu päevakorral, n. o. 8-tunniline tööpäev laeval ja sunduslik kindlustus — kuna siin just eriti teeb suuri raskusi meie majanduslik nõrkus ja kaubalaevastiku koosseis.

Sellel pinnal ongi alanud Genfis Läti ja Eesti vahel ühine koostöö, nagu eelpool juba möödaminnes tähendasin, ja minu poolt esitatud resolutsiooni mõte on sihitud sellele, et anda Genfis alatud ühisele koostööle kindel kuju ühiste seisukohtade näol konventsioonide asjus.

Ajaloolist kalevi üle Eestis.

Kui sajanguid enne Kristuse sündimist meie Eesti rahvas ühes teiste Soome-Ugri suguharudega rändrahvana läks ära Altai põhjapoolseist mägestikest läänepoolle, siis rändasid üheskoos ka tema loomakarjad, milles tähtsa osa moodustasid lambad. Kuna juba alates vanemaist aegadest on ketramine ja kudumine olnud naiste tööks, valmistasid ka tol ajal naised ja tüdrukud oma lamba villast telgiriidet, vaipu ja seljariideid kogu suguharu jaoks; ning naised ja mehed olid uhked sellele rahvuslikule ketramis- ja kudumiskunstile, samuti nagu veel tänapäeval on uhked meie põlised talupojad riidele, mis valmistavad nende naised ja tütreid oma lamba villast. Nad on uhked kandma oma saadusi, valmistatud oma lamba villast. Päris tõenäolisena paistab seetõttu asjaolu, et sellest rahvuslikust kunstist ketramise ja

kudumise suhtes on õieti välja arenenud kalevi-valmistamine vabrikuis. 1829. aastal asutasid Hiiu saarel Kärddlas sealsed mõisaomanikud, parunid Ernst ja Konstantin Ungern-Sternberg'id kalevivabriku, mis seni on püsinud. Perekonnanandmete järgi olevat vabrik asutatud selleks, et muretseda töövõimalust kehvale tööta rahvale.

Vaevalt on mõeldav, et see oleks lihtne juhus, et asutajad oma vabrikule valisid just kalevi-valmistamise, ala, mis raskemaid ja keerulisi-maid ja mis nõuab töölisilt suurt oskust. Palju enam on kujuteldav, et nimelt maarahva oskus villaga ümberkäimises, selle ketramises ja riideks kudumises, siis riide uhtmise ja värvimise oskus ja viimaks ka suurte lambakarjade olemasolu andis põhjuse mõisaomanikele valida oma talupoegadele tööalaks just kalevitööstuse. Nähta-

vasti taheti selle kaudu ühtlasi ka villakasvatamist tõsta. Kärkla juures näeme seda selgesti, et maarahva harjumus lambavillast riidet valmistada oli põhjuseks kalevivabriku asutamisel, kuna vabriku asutajaiks osutusid kohalikud mõisaomanikud ja mitte kaupmehed või kalevivabrikandid väljaspoolt.

Nüüd on see vabrik juba 100 aastat vana. Kuna ta baseerus tööliste oskusele ja vilumusele villa ümbertöötamises, saatis ta varsti turule häid ja isegi kõige paremaid kalevikaupu, mis omasid Vene kalevimüügis igapäidi õigustatud kuulsuse olla sama head kui parimad Inglise ja Saksa kalevikaubad. Sindi kalevivabrik asutati möödunud sajangu 40 aastate alul kahe Poola kalevivabrikandi, Vöhrmanni ja Lembke, poolt, ning oli selle vabriku kangatelgede arv võrreldes Kärkla vabriku omaga kahekordne. Asutajate ümberasumise põhjuseks oli vast tol ajal Poola ja Venemaa vahel püsiv tollipiir. Kas Sindis juba enne seda aega kalevivabrik oli olemas, on meile teadmata. Igatahes on ülalnimetatud vabrik töötanud vahetpidamata juba tervelt 90 aastat. Varsti pärast asutamist sai ta kuulsaks kogu Venemaal oma laitmatute ja vastupidavate kalevikaupadega, ühtlasi loeti see vabrik parimate Venemaa kalevivabrikute hulka.

Kalevitööstuse algus Narvas ulatub veel kaugemale minevikku. Juba 1806. aastal oli olemas Narva kose juures kalevivabrik firma all „Schwarz“. Selle vabriku varemised seisavad veel praegu.

1825. aastal asus sinna Jamburgi kreisis Lutzkis töötav Momma kalevivabrik. Arvatavasti meelitas Mommat asuma Narva just Narva kose veejõud ja sel ajal jõusolev Peeter I poolt 1710. a. väljaantud ukaas, millele vastavalt iga tööstus, mis kasutas Narva kose veejõudu, jäävalt vabastati igasuguseist maksudest. 1830. aastal tekkis Momma vabrikust aktsiaselts „Naroovamanufaktuur“, mis 1845. aastal läks üle parun Stieglitz'i kätte ja tema tollaegse äriomaniku Napoleon Peltzeri poolt ehitati ümber praegusekujuliseks vabrikuks — 280 kangateljega. 1880. aastal anti vabrikule tema praegune nimetus: „Osäühisus Narva Kalevi Manufaktuur“.

Oma headuse ja soliiduse tõttu said selle vabriku saadused õige ruttu parima kuulsuse osaliseks, mis ulatus isegi üle Venemaa piiride. Kuni maailmasõjani oli see vabrik vastuvaidlemata parim kalevivabrik Venemaal ja ka tänapäev lähevad tema parimad toodangud Londoni, Viini, Berliini, Hamburgi, Kopenhaageni, Stok-

holmi, Riiga ja Helsingi ning kaugele Balkani, Pärsiasse ja Hiinasse.

Meie Tallinna rätsepate seas on mitmed, kes varemalt on töötanud Peterburis ja teistes Venemaa linnades: nad kõik tõendavad, et meie kolme suurt ülalnimetatud Eesti kalevivabrikut tunti Venemaal kui vabrikuid, mis olid võimelised valmistama kõige soliidsemat esimese järgu kalevikaupa, ja et tähendatud vabrikute toodangud olid enamasti soliidsemad ja kandmisel vastupidavamad välismaa kaupadest, olgugi et nad vast moenõuetele vähem vastasid. Tähendatud rätsepad, kes Vene kaleviäri olusid tundsid, peavad kindlasti tõendama, et Venemaal iga detailist pidas auasjaks müüa oma äris meie kolme Eesti-maa kalevivabriku kalevit. Need rätsepad kinnitavad ka, et publik uhkusega, teadmises, et kannab head kaupa, juhtis tähelepanu kantava ülikonna materjalile, rahuldustundega lisades juure, et viimane on valmistatud Narva vabrikus. Tolleaegne nimetus oli „Stieglitz“ või „Kärklas“, siis „Ungern-Sternberg“, või jälle Sindis siis nimetatud „Vöhrmann“.

Seega tahtis publik tähendada, et riie on soliidne ja end hästi laseb kanda. Ka võivad tähendatud rätsepad tõendada, et tol ajal ainult väga harva nõuti välismaa kalevit ja et üks rahvuslikult mõtleja kaupmees kunagi ostjaskonnale eelistavalt ei soovitanud välismaa kaupa. Välismaa kalevit võis näha ainult rikkamail inimestel ja seda ka ainult siis, kui oli tegemist uusima ja silmatorkava moekaubaga.

Ometi ei tööta meie kalevivabrikud praegu halvemini, vaid ennem paremini kui endistel Vene aegadel, kuna üks nimetatud vabrikust lähemale poole oma produktsioonist eksporteerib mitte kuhugi Balkani või Aasiasse, vaid nõudlikumaisse pealinnadesse, mis ometi oleks võimatu, kui ta sinna ei saadaks esimese järgu kaupa: vabrikuis töötavad töölisel, meistrid ja samuti ka kõrgemad juhid on suuremalt osalt samad, kes seal töötasid enne sõda. Nad elavad vabriku kruntidel ja paljud neist on ka seal sündinud. Paljudel juhtumel töötasid nende vanaisad ja ka vana-vanaisad neis vabrikuis, kui tähendatud vabrikud asutati. Meie leiame sealt sageli samasuguseid perekonnanimesid, nagu seal olid 80 ja 100 aasta eest.

Meie kolme suure kalevivabriku jaoks muretsetakse alati uusimaid masinaid, nii et nende vabrikute produktsioon peaks küll püsima oma endise hea kuulsuse kõrgusel.

Ameerika Ühisriikide kapital maailma riikides.

Maailmasõja aastad, mil Ameerika varustas sõdijaid riike raha või kaupadega, tegid Ameerika järsku rikkaks ja neil aastail algas suurim kapitalide vool Ameerikasse, mis on kestnud tänaseni.

Selle tagajärg on, et paljud riigid, eriti Euroopas, on majanduslikult ja rahanduslikult otseskohe ärarippuvad Ameerika Ühisriikidest ja nad peavad veel tänapäevgi kandma suuri majanduslikke raskusi, kuna Ameerikas seevastu olakse mures, kuidas oma üleöö kättesaadud hiiglavarandusi rakendada kasutoovale tööle. Õige tee on leitud aga selles, et juhitakse need varandused sinna tagasi, kust nad saadud.

Tuntud Ameerika majandusteadlane Max Winkler on oma uurimuste kaudu teinud kindlaks, et 1928. a. lõpul oli Ameerika Ühisriikide kapitale paigutatud välisriikidesse 15,6 miljardi dollari suuruses, kuna 1927. a. lõpul oli 14,5 miljard. doll. ja kuni maailmasõjani kõigest 2,6 miljardit dollarit.

Need hiiglakapitalid pole paigutatud mitte ainult välislaenuitesse, vaid neid on suurel määral investeeritud ka kaudsel teel, nagu näiteks üles ostes Ameerika ja Euroopa turgudel välisriikide väärtpabereid, aktsiaid ja kõiksugu laenu-pabereid või omandades suuri liikumata varandusi välisriikides.

Üksikute riikide järele on Ameerika Ühisriikide investeerimised jaotatud järgmiselt (miljard. doll. aastate lõpul):

	1928	1927	1918
Euroopa	4,8	4,3	0,3
Kanada	4,1	3,9	0,7
Kesk-Ameerika	2,9	2,9	1,2
L.-Ameerika	2,5	2,3	0,1
Austraalia	0,9	0,7	0,2
Muud riigid	0,4	0,4	0,1
Kokku	15,6	14,5	2,6

Nagu näeme, on Ameerika Ühisriikide kapitale mahutatud kõige enam Euroopasse, millele järgneb Kanada. Üldiselt on aga eraühinguisse ja kaubandus-tööstusettevõttesse paigutatud Ameerika kapitale tunduvalt rohkem kui riiklikkudesse ja omavalitsuslikkudesse (linnade) laenu- desse.

Ameerika finantseerimise positiivseks tagajärjeks on osutunud küll maailma kullatagavara ümberarvutus, mis on tunduvalt aidanud kaasa paljudes riikides valuuta stabiliseerimisele.

Kuid sellistes oludes sündinud valuuta tervenemine ei ole toonud kaasa veel kogu majanduslikku tervenemist.

Euroopa ägab endiselt Ameerika võimuses, kuna tal puuduvad laiemad võimalused oma tööstussaaduste realiseerimiseks ja territooriumid üleliigse rahva väljarändamiseks. Kaasabi selleks oodata aga Ameerikalt üks üleliigne.

—k.

Kaubandus-tööstuskoja Teataja kirjavahetus.

Ebaausast reklaamimisest.

K ü s i m u s :

Minu ettevõtte tegutseb 60 aastat ja on ühtlasi kõige vanem sellelaadiline kaubandus-tööstuslik ettevõtte Eestis.

20 aastat tagasi asutati teine samasugune ettevõtte, mille omanik aga alatasa reklaamib, et tema firma on kõige vanem. Et niisugune teguviis on loomulikult ebaaus, palun Kaubandus-tööstuskoda mulle seletada, kas seesuguse ebaõige reklaamimise vastu on võimalik leida kaitset või ei?

S. + Rist.

V a s t u s :

Praeguste seadustega ei saa võidelda säärase kõlvatu nähtuse vastu. Kui võistleja kuulutab,

et ta on vanim ettevõtte, muidugi teatud alal, siis ei ole praegu niisugust seadusparagraafi, mis teda keelaks säärast reklaami tegemast. Küll näeb aga riigikogule esitatud „Kõlvatu võistleuse vastu võitlemise“ seaduse eelnõu ette sääraseid juhtumid, ja selles eelnõus leidub ka pragraaf, mille järgi võib säärase lubamatu reklaami tegemise keeldu ära ning ebaõige reklaami tegijalt nõuda kahjutasu. Loodetavasti võtab riigikogu eeloleval istungjärgul mainitud eelnõu vastu.

R. B.

K ü s i m u s :

Kas kuuluvad välismaa väärtpaberid (aktsiad, obligatsioonid), mis välismaal tempelmaksustatud, juhul, kui neid lastakse Eestis liikvele, tempelmaksustamisele?

Aktsiate omanik.

Vastus:

Tempelmaksu seaduse § 2 p. 3 alusel kuuluvad välismaa väärtpaberid (aktsiad, obligatsioonid jne.) Eestis tempelmaksu alla, kui need väärtpaberid on vabatahtlike toimingute objektiks Eestis.

Kui needsamad väärtpaberid Eestis ühe isiku käest teisele üle antakse edasiandmise pealkirjade läbi, siis kuuluvad need edasiandmise pealkirjad tempemaksustamisele 0,05% väärtpaberi nominaalhinnast. (Tempeltariif § 16 p. F.).

R. B.

Kaubandus-tööstuskoja teateid.

Laevasõidu ringkondade seisukoht merekoolide asjus.

Reedel, 11. juulil, oli Kaubandus-tööstuskojas suurem nõupidamine merekoolide küsimuses.

Koosolekust võtsid osa Koja laevasõidu sektiooni, Laevaomanikkude Ühingu, Laevajuhtide Seltsi, Tallinna linna koolivalitsuse, merekoolide, mehaanikute kooli, veeteede valitsuse, Tartu laevaomanikkude, suuremate laevaäride jne. esindajad.

Küsimust igakülgset läbi kaaludes tuli koosolek ühemeelselt järgmisile otsustele:

Kavatsetud sammu merekoolide poolitamise asjus tuleb lugeda laevasõidu ja meremeeste hariduse seisukohtadelt täiesti vastuvõtmatuks.

Tunnistatakse tungivalt tarviliseks, et Tallinna jääks täieline merekool kõige nelja klassiga. Kuid arvesse võttes kasvavat laevajuhtkonna tarvidust, samuti vajadust koolilaevade puudusel õppetööd korraldada individuaalselt, samuti kohalikke olusid, loetakse tungivalt soovitavaks, et ka Käsmu jääks praegune merekool, äärmisel juhul aga vähemalt ettevalmistamise ja I klass.

Edasi arvas koosolek soovitavaks, et ühenduses mehaanikute kooli reorganiseerimisega ühendatakse Tallinna merekool ja mehaanikute kool, selle asemel, et viimane viia kesktehnikumi juure, kus õppeaeg kui ka õpilaste koosseis on kõrgi teine kui mehaanikute koolis.

See võimaldaks ka kokkuhoidu administratsiooni ja muudes kuludes, kuna näiteks ettevalmistamise klass võib koolil olla ühine.

Koosolek otsustas saata delegatsiooni haridusministri ja riigivanema juure võimalike suusõnaliste seletuste andmiseks lisaks Koja poolt saadetavale märgukirjale.

Nii käiski delegatsioon 17. juulil haridusministri ja 22. juulil riigivanema ja teedeministri juures. Läbirääkimisel selgus, et riigivanem, haridus- kui ka teedeminister pooldasid merekoolide asjus seisukohta, mis on ühine kaugelt kandumal osal laevasõidu ringkondadest, s. o., et Tallinna merekool peaks tingimata jääma tervikuks ja kui juba tarvis on ohver tuua, siis sulgeda Käsmu kool.

Ärideregister juulikuu teisel poolel.

Registreeritud firmad:

1. Johannes Akker, Tallinn, lihakauplus.
2. Julius Ackmann, Tallinn, toiduainetekauplus.
3. Feodor Althoff, Tallinn, puuhoov.
4. Marie Berg, Tallinn, delikatessäri.
5. Elisabeth Blavusch, Tallinn, toiduainetekauplus.
6. Aleksander Bristol, Tallinn, toiduainetekauplus.
7. Rudolf Einmann, Tallinn, lihakauplus.
8. Lydia Golubeva, Järvakandi vald, toiduainetekauplus.
9. V. Heyden & Co, Tallinn, välismaa firmade esindused. Täisühing, täisosanikud

Valenti Heyden ja Karl Florell; osakapital Kr. 1000.—.

10. Elmar Kerner, Tallinn, masinakirja- ja kirjatööde ümberkirjutuse büroo.
11. Eduard Liblik, Tapa, koloniaalkauplus.
12. Tevje Lipovsky, Tallinn, pudukauplus.
13. Hugo Paliale, Tallinn, naha- ja kinksepatarvetekauplus.
14. Eesti Muusika Selts „Pandorin“, Tallinn, einelaud. Juhatuse liikmed: August Peiper, Voldemar Kõtsi, Aleksander Järv, Oskar Kaber, Arnold Ketmann, August Sutt, Jaan Niilus.
15. Reinhold Pukspuu, Rapla al., jalgrataste-, õmblusmasinate- ja põllutööriistadekauplus ja elektriiaam.

Registreeritud muudatused.

1. Balti Päästeselts, Tallinn, juhatuse valitud Oskar Sandström vanuse järgi väljalangenud Konrad Mauriz'i asemele.
2. Georg Buck, „Reisijate Laevaliinide Esitused“, Tallinn, äriala laiendanud agentuur-äriga.
3. Anna Dmitrieff, seebitööstus „Seebi-produkt“, Tallinn, prokuura antud Boris Slavoljubov'ile 14. juulil 1930.
4. A.-s. „Forest“, Tallinn, juhatusest tagasi astunud August Kusik ja juhatuse liikme asetäitja Jakob Korts-Lindus, kellele asemele valiti juhatuse Arthur Tedder ja Volde-
mar Tomson.
5. Bruno Gross, Sangaste, avanud ehitusmaterjali müügi abikontori Tallinnas.
6. Metallikaubanduse a.-s. „Vennad Popov“, Tallinn, juhatuse liikme kandidaadi Nikolai Birkenbergi asemele valitud Hugo Sebulke.
7. A.-s. Tartu Pank, Tallinn, Werner Zurmühlen'i ja Walter Pfeiffer'i prokuurad kustunud.

Tegevuse lõpetamine registreeritud:

1. Elfriede Akmann, Tallinn, toiduainetekauplus.
2. Artur Devis, Tallinn, trüükikoda.
3. Karl Johanson ja Rudolf Kivisepp, Tallinn, metallitööstus.
4. Gustav Kotsar, Tallinn, import- ja eksportkaubanduse kontor.
5. Ellen Martinson, Tallinn, lihakauplus.
6. August Sobak, Harku vald, piimakoorimispunkt.

Abieluvaranduse lahutamise lepingud.

Varanduse lahutajate nimed	Mis ajast	Riigi Teat. lisade nr. nr	Elukoht
Õun, Harald Johani p ja tema abikaasa Antonie Aleksandri t., sünd. Mets	15 XI 29.	Nr. 14 18. II 30.	Mustvee, Tartu t. 57.
Ploom, Richard-Voldemar Gottliebi p ja tema abikaasa Julie Siimoni t.	4. X 29.	„	Tartum., Laiuse v.
Ottas, Villem ja tema abikaasa Juuli	11. X 29.	„	1) Avinurme v., Juhandra t. 2) Kavastu v., Tatramuru t.
Moks, Johan Jaani p. ja tema abikaasa Alide Karli t.	19. XI 29.	„	V.-Roosa v., Vaistu al.
Teder, Johannes ja Mänd, Johanna-Marie	29. XI 29.	„	U.Põltsam.v., Mällikvere a.
Ruus, Margus Hansu p. ja tema abikaasa Marie Juhani t., sünd. Allik	„	„	Halliste jaam, Sarve maja.
Stümpfer, Gustav ja tema abikaasa Liisa, sünd. Pikkhof	2 X 29.	„	1) Tall. keskvangla. 2) Tapa, Jaama tän. 6.
Vinkel, Richard Mihkli p. ja tema abikaasa Emilie Gustavi t., sünd. Oja	17. IX 29.	„	Narva, Tallinna t. 48.
Värk, August Jakobi p. ja tema abikaasa Johanna Mardi t., sünd. Starost	14. I 30.	„	Järvam., Koigi vald.
Belikov, Feodor ja tema abikaasa Maria, sünd. Atonen	16. I 30.	„	Vasknarva, Jaama t. 49.
Martov, Mihkel ja tema abikaasa Leena, sünd. Pajupuu	11. I 30.	„	Virum., Porkuni v.
Laasberg, Johannes Mardi p. ja tema abikaasa Hariada Juuli t., sünd. Tikerbier	2. I 30.	„	Virumaal, Salla v.
Ounmann, Johannes ja tema abikaasa Juulie, sünd. Rausberg	10. I 30.	„	Järvam., Võhmata v.
Kiidik (Keidik), August ja tema abikaasa Marie, sünd. Bernthal	30. XII 29.	„	Virumaal, Venevere v.
Kuusik, Oskar ja tema abikaasa Elli-Vilhelmine, sünd. Laisaar	18. XI 29	R.T.Lisa Nr.14 18. II 30.	Virum., Saksi vald.
Roose, Rudolf ja tema abikaasa Miina, sünd. Silm	29. I 30.	„	Haimre v., Mõisamaa as.

Varanduse lahutajate nimed	Mis ajast	Riigi Teat. lisa nr nr.	Elukoht
Ainomäe, Oskar ja tema abikaasa Anette, sünd Paisuots	29. I 30.	Nr. 15 21. II 30.	1) Tall., S. Karja 4. 2) Järvam., Albu v.
Magus, Jaan ja tema abikaasa Anna, sünd. Saulep.	"	"	Harjum., Rapla al.
Kõrm, Eduard Johani p. ja tema abikaasa Sohvie Jakobi t., sünd. Malk	"	"	Läänem., Kõrgesaare v.
Tiedt, Heinrich ja tema abikaasa Johanna	18. 10. 29.	"	Tartu, Näituse t 10.
SchAAF, Nikolai Voldemari p. ja tema abikaasa Anna Karli t.	7. XII 29.	"	Kõlleste v, Võrum.
Inselberg, Ferdinand ja tema abikaasa Juuli-Alvine	16. XII 29.	"	Tartum., V. Otepää v.
Aso, Johan ja tema abikaasa Emilie	28. XI 29.	"	Tartu, Aleksandri t. 109.
Kõiv, Johannes Peetri p. ja tema abikaasa Ludmilla Reinholdi t.	16. XI 29.	"	Valgam., Kuigatsi v.
Hermann, Jaan Kusta p. ja tema abikaasa Amalie Hendriku t., sünd. Kalberg	19. XI 29.	"	Tartu, Tähe 28.
Anderson, Jaak Jaagu p. ja tema abikaasa Ella Tõnise t., sünd. Pihlap	5. II 30.	"	Viljandim., Tarvastu v.
Soop, Aleksander Peedi p. ja tema abikaasa Helmi Jaani t., sünd. Võister	11. I 30.	"	Viljandim., S. Kõpu as.
Simaan, Hans Hansu p. ja tema abikaasa Alma Mihkli t., sünd. Palu	29. XI 29.	"	Viljandim., U. Võidu v.
Seemen, Hans Tõnise p. ja tema abikaasa Rosalie Johani t., sünd. Luukas	"	"	" V. Suislepi v.
Viilipson, Jüri Jüri p. ja Piile, Liine Jüri t., sünd. Pöder	29. XI 29.	R.T.L. Nr 15 21. II 30	Pärnum., Koonga v.
Piir, Johannes Jaagu p. ja tema abikaasa Ella Juhani t.	21. XI 29.	"	Türi, S. Pärnu t. 10.
Kalm, Ferdinand Jaani p. ja Ploom, Constance Mardi t.	20. I 30.	"	1) Virum., Vao v. 2) Valgam., Sangaste v.
Johanson, Evald ja tema abikaasa Adele-Vilhelmine, sünd. Verk	10. I 30.	"	Järvam., Ambla v.
Kontto, Peeter Juhani p. ja tema abikaasa Olga Karli t., sünd. Tents	28. IX 29.	Nr. 18 4. III 30	Virum., Narva v.
Roosioks, Jaan ja tema abikaasa Anette	24. I 30	"	Rakvere, Vaestemaja t. 30.
Liinev, Rudolf ja tema abikaasa Emilie	21. I 30	"	Virum., Vao v.
Hammel, Aleksander Jakobi p. ja tema abikaasa Marjanne Hansu t., sünd. Kõrtsing	1. II 30.	Nr. 19 7. III 30.	Tallinn, Endla 40—1.
Mueller, Cary ja Lueder, Friedrich	"	"	1) " Toompuiestee 3. 2) " Lai t. 13.
Sõugand, Kristjan Danieli p. ja Pihlak, Julie Jaani t., sünd. Klement	8. II 30.	"	Tallinn, Narva mnt. 30.
Kahn, Joseph ja tema abikaasa Lina, sünd. Pavlovsky	"	"	Tallinn, Raua t. 3—25.
Malachov, Peeter Pauli p. ja neiu Timčenko, Marina Foka t.	"	"	1) Tallinn, Võrgu t. 14—1. 2) Hollandi-põik t. 10.
Virkhau, Traugott ja tema abikaasa Adele	22. II 30.	"	Tallinn, Järve 9—1.
Orloff, Sergej ja neiu Grau, Gretchen	"	"	1) " Valli t. 4—2. 2) " Loode t. 10.
Kirper, Aleksander ja tema abikaasa Ekaterina, sünd. Taumerist	8. II 30.	"	Tallinn, Poska 51-a.
Räppin, Voldemar Augusti p. ja Gern, Elfriede Johani t., sünd. Kislner	2. XII 29.	"	Tartu, Veski t. 26.

Varanduse lahutajate nimed	Mis ajast	Riigi Teat. lisa nr. nr.	Elukoht
		Nr. 19	
Pudersell, Jaan ja tema abikaasa Hildegard	21. XII 29.	7. III 30.	Tartu, Tiigi t. 24.
Kiipus, Elmar ja tema abikaasa Aksella . . .	24. XII 29.	"	" Tiigi t. 24.
Neuman, Eugen Karli p. ja Ein, Margarete Juliuze t.	11 XII 29.	"	1) Tartu, Kompanii t. 2.
Hallik, Mikkt Mihkli p. ja tema abikaasa Liisa Josepi t, sünd. Liis	26. X 29.	"	2) " Peetri t. 68.
Annon, Johannes Jüri p. ja Anon, Anna Karli t.	21. XII 29.	"	Avinurme v. Ulvi küla.
Russak, Evald ja neiu Opmann, Terese- Efrosine	3 I 30.	"	Tartum., Kambja v.
Kübarsepp, Adele ja tema abikaasa Alek- sander	21. XI 29.	"	1) Tartum., V. Kuuste v.
Weber, Henno ja tema abikaasa Marta, sünd. Henkelberg	10. I 30.	"	2) " Haaslava v.
Sandberg, August ja tema abikaasa Miliona- Johanna	5. X 29.	"	Virumaal, Saksi v.
Einberg, Amalie ja tema abikaasa Hans . . .	30. XII 29.	"	Järvam. Nõmküla v.
		"	Kohtla v. Kohtla jaam.
		"	Järvam. Nõmküla v.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismailt.

Königsbergis on saadaval jalgrattavabriku sisseseade.

Nagu meile Saksamaalt kindralkonsuli hra Markuse kaudu teatatakse, on saadaval Königsbergis, ettevõtte maksujõuetuks jäämise puhul, jalgrattavabriku sisseseade umbes Kr. 80.000.— eest.

Masinate nimekiri on saadatud Kaubandus-tööstuskotta, kus seda asjast huvitatuil on võimalik näha saada.

Eesti-Briti majanduslik läbikäimine 1929. a.

Eesti kaubanduslik üldlääbikäik Britiga ulatus 1929. a. 57.067.635.— kroonini, näidates seega väärtuse väikest langemist umbes 1,5 miljoni krooni võrra.

Kuna läinud aastal meie väljavedu Britisse eelmisega võrreldes suurenes, on üldlääbikäigu vähenemine tingitud Briti kaupade Eestisse sisseveo kahanemisest.

Allpool toodud tabel näitab viimase kolme aasta kaubavahetuse arve miljoneis kroonides ja protsentides meie üldisest sisse- ja väljaveost ja ühtlasi iseloomustab meie kaubavahetuse tendentsi Britiga.

Eesti-Briti kaubavahetus.

	1929. a. kr.	%	1928. a. kr.	%	1927. a. kr.	%
Eesti väljavedu						
Britisse . . .	44.707.230	38,1	44.171.100	34,8	33.220.000	31,4
Eesti sissevedu						
Britist . . .	12.360.405	10,0	11.389.700	10,0	13.750.000	14,3
Üldlääbikäik Britiga	57.067.635		55.560.800		46.970.000	

Nagu näha, on meie väljavedu Britisse järjest kasvamas, ja viimasel aastal oleme Briti turule mahutanud 38,1% kogu oma väljaveost. Seega osutub Briti meie eksportsaaduste suurimaks ostjaks.

1929. a. on meie väljavedu Britisse kasvanud peaaegselt või, tselluloosi, lina, linatakkude, kotiriide ja vineeri arvel, kuna teistel aladel väärtuse järgi tuleb konstateerida tagasiminekut. Eriti on vähenenud metsamaterjalide, s. o. saetud puukaupade ja propsiide, kvantum.

Meie sissevedu Britist on 1929. a. langenud umbes 2 miljoni krooni võrra, moodustades ainult 10% meie kogu sisseveost. Meie ostud Britist on vähenenud peaaegu kõikides kaubaliikides, välja arvatud kivisüsi, mis on kasvanud.

Kodukultuuri-, raadio- ja elektrimajanduse näitus Tallinas 25. okt.—3. nov. k. a.

Sügisel 25. oktoobrist kuni 3. novembrini k. a. peetakse Tallinnas kodukultuuri-, raadio- ja

elektrimajanduse näitust. Näituse kava on lõplikult kujunenud järgmiseks:

Raadio-osakond: I. Tehaste ja ärilist otstarvet taotlevad väljapanekud: a) raadioaparatuurid, b) raadioaparatuuride üksikud osad, c) patareid, akkumulaatorid, d) raadio materjalid. II. Amatööride tood. III. Raadiojaamad ja nende üksikud osad kuiva maa ja laevade tarvis. IV. Raadio ringhäälingud, propaganda ja kirjandus raadio alal.

Elektrimajanduse osakond: 1) elekter majapidamises, 2) elekter tööstuses, kasitöös ja põllumajanduses, 3) elekter liikumis- ja sideajanduses, 4) elekter tervishoios, 5) akkumulaatorid, elemendid, elektritarbed, 6) kirjandus, tabelid, diagrammid ja propaganda.

Gaasimajanduse alal: 1) gaas kodumajapidamises, 2) kirjandus, võrdlevad tabelid ja diagrammid tööstuses, 3) gaas tervishoios, 4) gaas uulitsate valgustamises, ja 5) gaasi kasutamise üle.

Kodukaunistuse osakond pakub ülevaatliku pildi moodsaist tervishoionõudele vastavaist elamuist, mis sisustatud võimalikult lihtsama mõõbliga, samuti ka meie paremate tööstusametite ja organisatsioonide poolt valmistatud esemetega — koetud tööd, mitmesugused tikandused, keraamika, nahatööd jne. Peale selle toitude valmistamised ja hoidmised moodsamate uuema aja abinõude ja valmistamisviisidega, mis tahavad pakkuda eriti suuri hõlbususi meie perenaistele, eriti toas ja köögis.

Ühel ajal näitusega peetakse Tallinnas ka ülemaaline naiskongress, kuhu üle maa tuleb kokku ligi 1000 perenaist, kes näituselt saadud muljed omakorda jälle kannavad laiali ja seega uuemate ja moodsamate majapidamistarvete ja viiside levitamiseks aitavad mõjuvalt kaasa.

Nagu kavast näha, töötab see näitus kujuneda väga huvitavaks ja väljapanekult sisukaks.

Näituse osakonnad paigutatakse võimalikult igaüks eraldi hoonesse, mis võimaldab nende väljapanemist kui ka vaatlemist tervikuna. Ka tahetakse väljapanekuile anda võimalikult ühtlane dekoratiivne ilme.

Eestist Portugali veetavate kaupade päritolu-tunnistuste asjus.

Portugalis maksvate määruste põhjal tunnistavad nende tollivõimud ainult Portugali konsullite poolt väljaantud päritolu-tunnistusi.

Kuna Eestis puudub Portugali esindus, annab Eestist väljaveetavate kaupade päritolu-tunnistusi välja Portugali konsul Riias.

1930. a. puhaskasumaksust.

Ettevõttele on saadetud laiali puhaskasumaksu lehed. 1930. a. on puhaskasumaksu ehk lisarimaksu määratud 10.909 ettevõttele (1929. a. — 10.861 ettevõttele). Allpool on toodud klambreis 1929. a. andmed.

Maksu on määratud:

- a) riigile Kr. 1.017.876.08 (985.292.55)
- b) kogukonnale Kr. 109.006.69 (106.290.03)
- c) Kaub.-t.-koj. Kr. 54.926.50 (42.893.94)
- d) trahvi Kr. 10.746.56 (7.484.---)

Nagu eeltoodud arvudest näha, on maksjate arv tõusnud ainult 48 ehk ½% võrra, kuna määratud maksusumma on tõusnud Kr. 32.583.53 ehk 3% võrra.

Võttes arvesse, et 1) maksuaasta kohta vähendati klassifikatsiooni tabelis näidatud keskmise kasu %%, mille järgi arvutatakse ettevõtete puhaskasumaksu, 2) viimasel ajal valitseva depressiooni tagajärjel on osa ettevõteteid jäänud maksujäuetuks (end. Tallinna VI maksujaoskonnas üksi 10 ettevõtte ümber) ja 3) osa ettevõteteid on läinud üle aktsiaseltsideks ja osuühisusiks, oleks pidanud puhaskasumaksu summa käesoleval aastal vähenema.

See suurenemine ei ole ka ühtlane kogu riigis. Üksikuis maksuametis on määratud maksusumma pisut vähenenud, mõnedes on maksusumma jäänud endiseks, kuid üksikuis on see järsult tõusnud. Nii on näiteks Valgas määratud maksusumma tõusnud üle 100% ja Järva maal 37% võrra.

Maksusummade tõus on tingitud hiljuti läbiviidud maksuaparaadi ümberkorraldamisest, kus otstarbekohasema tööjaotuse juures oli võimalik vähema arvu töötajadega põhjalikumalt läbi kaaluda üksikute ettevõtete läbikäigud ja neid isegi dokumentaalselt tõestada. Sellele aitas palju kaasa ka isikliku koosseisu osaline ümberpaigutus ja maksuvalitsuse korraldus, et üks ja sama isik ei tohi juhatada maksukomiteed maksude määramisel ja vastulausete läbivaatamisel.

Kuna kõrgemate maksude alused on dokumentaalselt tõestatud, siis on kohtulikule vastutusele võetud rida ettevõteteid, kes on esinenud sihilikult valeandmetega maksuametitele. Nii on Valgas üksi materjalid üle 100 ettevõtte kohta antud edasi prokuröörile süüdlaste vastutusele võtmiseks.

Soome:

Ekspordikrediidi kindlustamise korraldamisele on asunud Soome Eksportühisus. Kuna tööstus ja eksportärid on Soomes veel liiga nõrgad selles, et võiksid enda kanda võtta kahjude riisiko, mis võib sündida kaupade krediiti müügist

välismaale, teiselt poolt aga kodumaa tööstusel on täiesti võimatu mahutada valisturgudele puhta raha eest kaupu, kui võistlevad maad müüvad võlgu, on viimasel ajal tõsiselt hakatud kaaluma, kuidas oleks võimalik ekspordikrediidi kindlustus korraldada nii, et riik, nagu seda tehakse Inglismaal, kannaks osa kindlustuse kulusid. Kavatakse asutada kindlustuse o.-ü., mille põhikapitalist osa kataks riik, osa era-kindlustusseltsid, pangad, tööstus- ja kaubandusettevõtted. Uus krediitkindlustuse ühisus liituks rahvusvaheliste krediitkindlustuse ühistustega ja saaks niiviisi nende kaasabi välismaa krediitvõime kohta teadete muretsemisel, samuti oleks võimalik riisikot välismaa kindlustusühisusis kindlustada edasi. Esialgse kava jargi kindlustab uus asutatav kindlustusühisus 50 kuni 60% antud krediitmäärast. Põhimõtteliselt on kindlustusühisuse asutamine otsustatud, asja tehniliseks korraldamiseks valiti 3-liikmeline komisjon.

Kaubavahetusest Eestiga kirjutab „Suomen-ulkomaakaupa“, et kaubanduslikku läbikäimist Eestiga on küll püütud arendada, kuid krediidi küsimus olevat osutunud seks komistuskiviks, mis kõik katsed ajab nurja. Eesti ostjad nõudvat tihti nii pikki maksutähtaegu, mida Soome tehased ei suutvat anda.

Puuvillatehaste ühinemise küsimus kerkis päevakorrale läinud talvel. Tehaste väärtuse kindlakstegegmine anti erilise erapooletuist asjatundjaist koostuva komisjoni hooleks. See komisjon on nüüd oma tööga saanud valmis ja esinenud tehaste ühendamise ettepanekuga. Praegu jätkatakse nõupidamist asja lõplikuks otsustamiseks.

Leedu:

Leedu lina kasvupind ja eksport.

Võrreldes teiste Balti riikidega, Eesti ja Lätiga, kasvatatakse Leedus lina palju rohkem kui neis riikides. Eriti palju lina kasvatab Põhja-Leedu, kuna Suvalkia kasvatab ainult oma jaoks. Kuni 1926. aastani ei olnud Leedus lina väljaveo kontrolli ja seepärast ei pöördud välja-veetava lina peale palju tähelepanu. Sagedasti puhastati Leedu lina mujal rohkem ära ja saadeti siis edasi juba puhastaja riigi nime all. Nüüd on seisukord selles asjas parem.

Lina külvipind suureneb iga aastaga, nagu seda näeme allpool toodud arvudest:

1924. a. oli lina maha tehtud	61.500 ha
1925. a. „ „ „ „	78.000 ha
1926. a. „ „ „ „	81.000 ha
1927. a. „ „ „ „	84.000 ha
1928. a. „ „ „ „	95.300 ha
1929. a. „ „ „ „	86.000 ha

Võrreldes 1928. aastaga on külvipind 1929. a. vähenenud, mida võib seletada sellega, et 1928. a. hakkasid linakiu hinnad tunduvalt langetama, mis ka praegu kestab edasi.

Hindade langus mõjus ka ekspordile. Viimaste aastate jooksul on eksport tunduvalt vähenenud:

Välja veeti:	tonnid:	väärt. 1000 littides:
1926. a.	16.682,7	50.671,5
1927. a.	18.348,5	54.948,8
1928. a.	9.481,6	36.223,9
1929. a.	7.070,6	23.293,5

Lina ümbertöötamine paraneb ja juba saadakse ha pealt umbes 9 tsentnerit head kiudu.

Tolliteateid.

Tollikomitee otsusi mõnede kaupade tollimise kohta.

Tollikomitee tunnistas:

I. A. Sisseveotariifis.

Tsellofaanist leht, mille sees traatvõrk, t. t. § 68 alla kuuluvaks kui tsellofaanist leht, mitte teos (T.-k. otsus nr. 3866 — 4. VII 30. a.).

Raadiolamp t. t. § 169 p. 1 alla kuuluvaks ühes karbi ja sisemise pakkimisega, mis väike-müügil läheb kaubatarvitaja kätte (T.-k. otsus nr. 3854 — 27. VI 30 a.).

Papist pressitud maakaart, 9×10 cm. suur, t. t. § 177 p. 3 alla kuuluvaks kui papist teos, ilustatud (T.-k. otsus nr. 3861 — 4. VII 30. a.).

Sukkade küljes sissetoodud puurvillane niit, korrutatud, papist alusele kinnitatud, t. t. § 183 alla kuuluvaks, s. o. eraldi sukkadest tollitav (T.-k. otsus nr. 3880 — 20. VI 30. a.).

Kirjutusmasina vahariidest kate, pakistatud,

t. t. § 194 p. 1 + 10% alla kuuluvaks kui kirjutusmasina riidest kate — mitte vutlar (T.-k. otsus nr. 3836 — 20. VI 30. a.).

Taskurätikud, pakitud raamatukujulisse karpi, karpi, mille kaanel peegel, kolmenurgelisse raamatu moodi lahtikäivasse karpi, need omakorda lihtsasse pappkarpi, tollitavaks ühes sisemiste ilukarpidega taskurätiku vastava tariifi järgi (T.-k. otsus nr. 3869 — 4. VII 30. a.).

Kui Belgiasse tsemendi sissevedu Eestist on tollivaba, siis on sealt tsemendi sissevedu Eestisse ka tollivaba t. t. § 65 märkuse põhjal.

Tollita tsemendi sisseveoks Belgiast Eestisse tuleb esitada igakord Belgia konsulaadi tunnistus, et tsemendi sissevedu Eestist Belgiasse on tollita (T.-k. otsus nr. 3844 — 27. VI 30. a.).

Alla k. direktor H. K u k k.
Tolliasjade juhataja P. P o o m.

NÕUANDE-BÜROO

maksustamisküsimusis — äri-, tulu- ja tempelmaks —

on avatud 15. maist s. a. Kaubandus-tööstuskoja juures.
Büroo töötab vann. adv. M. PUNG'a juhatusel. Büroos
on tegevad end. majandusmin. käsutusametnik ja end.
maksuinspektori abi hr. E. ROSS ja Kaubandus-tööstuskoja
nõunik hra R. BERENDSEN.

Büroo on avalatud äripäevadel — peale laupäevade — kella 5–6 õhtul.

Nõuandmine hinnata.

Toiduainete turg.

London.

26. VII. Nisu, kaal—496 Ingl. nl.	
Northern Manitoba	£ 38/—
Hard Winter	34/9
Rosario Santa	34/10 ¹ / ₂
„ Jahu, kaal — 280 Ingl. naela.	
Manitoba	28/3
Austraalia	25/9
Kansas	28/—
„ Odrad, Kanada Nr. 3, kaal —	
370 Ingl. naela	20/—
California, kaal — 424 Ingl.	
naela	32/—
„ Kaerad, kaal — 320 Ingl. naela	
La Plata	13/3
Canada Nr. 2	13/3
Donau	„
19 VII. Linad, cif.	
Riga Livonian Z. K.	56.0
Pärnu H. D.	50.0
Slanetz U/A Medium	60.0
„ Bacon, kaal 112 Ingl. n.	
Hiri sh.	90.0—100.0
Daani	81.0— 92.0
Kanada	90.0— —
Hollandi	66.0— 86.0
„ Munad, kaal—120 Ingl. naela	
Inglise	13.0—18.6
Daani	11.6—14.6
24. VII. Või.	
Austraalia	120—134
Uus-Merimaa	131—150
Läti	—
„ soolatud	—
Daani	152/—
Eesti	—
Leedu	—
Siberi	130/—132/

Hamburg.

26. VII. Nisu.	
Sisemaa, tonni eest Rmk.	308—312
Manitoba, cif 100 kg. eest term. fl.	10.45
Western II, cif 100 kg. eest loco.	„ —
Hard Winter II, 100 kg. eest	
termini	„ 9.70
Ameerika jahu, 100 kg. eest	
termini \$	—
„ Rukis.	
Sisemaa, tonni eest loco Rmk.	180—182
„ Kaerad.	
Sisemaa, tonni eest	„ 200—202
„ Odrad, suve	
Sisemaa, tonni eest	„ 194—224
„ Odrad, talve	
Sisemaa, tonni eest	„ 184—186
„ Suhkur.	
Hollandi, laadimisel \$	8/3
C. S. R. — do —	„ 8/6
Poola, — do —	„ 7/4 ¹ / ₂
Java, valge, jaan./veebr.	„ —
26. VII. Riis, Rurmah II, 50 kg. eest	„ 14/4 ¹ / ₂
„ Rasv.	
American Purelard eest \$	25 ³ / ₄
Steamlard	„ 24 ³ / ₄
24. VII. Või.	
Sisemaa või I sort Rmk.	145.—
„ „ II „	„ 135.—
„ „ III „	„ 119.—
Eesti	„ 154.—156.
Läti punane	„ 155.—157.
„ must	„ —
Siberi	„ —
Uus Merimaa	„ 159.—161.

Välisbörsid.

	L O N D O N										
	15 VII	16. VII	17. VII	18. VII	19. VII	21. VII	22. VII	23. VII	24. VII	25. VII	26. VII
Frank . . .	123.61	123.61	123.97	123.59	123.60	123.60	123.67	123.67	123.67	123.67	123.70
Dollar . . .	4.8650	4.8656	4.8641	4.8641	4.8650	4.8654	4.8663	4.8669	4.8666	4.8665	4.8676
Rootsi kroon	18.093	18.093	18.093	18.093	18.092	18.093	18.093	18.093	18.093	18.095	18.095
Daani kroon	18.158	18.159	18.158	18.158	18.157	18.158	18.158	18.158	18.158	18.158	18.158
Norra kroon	18.16	18.16	18.16	18.16	18.158	18.16	18.163	18.167	18.166	18.163	18.163
Saksa mark .	20.382	20.375	20.369	20.373	20.371	20.371	20.368	20.372	20.382	20.381	20.376
Soome mark	193.25	193.22	193.23	193.22	193.23	193.22	193.25	193.10	193.40	193.35	193.25
Floriin . . .	12.0893	12.0881	12.0862	12.0865	12.0875	12.0875	12.0918	12.0912	12.0974	12.0925	12.0918
Liira . . .	92.87	92.87	92.88	92.87	92.87	92.87	92.88	92.89	92.89	92.88	92.90
Helveetsia fr.	25.03	25.031	25.017	25.025	25.032	25.03	25.032	25.031	25.032	25.031	25.035
Čehhosl. kr. .	164.—	164.05	164.05	164.—	164.02	164.02	164.05	164.10	164.11	164.12	164.12
Belgia frank	34.816	34.811	34.817	34.805	34.80	34.80	34.803	34.801	34.80	34.791	34.788
Sillingid . .	34.50	34.50	34.50	34.50	34.50	34.50	34.50	34.50	34.50	34.50	34.50
Pengo . . .	27.77	27.77	27.77	27.77	27.77	27.77	27.77	27.77	27.77	27.77	27.77
Latt . . .	25.22	25.22	25.24	25.23	25.25	25.25	25.24	25.25	25.24	25.25	25.24
Litt . . .	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75
Červ. . . .	9.455	9.45	9.45	9.45	9.45	9.453	9.45	9.452	9.452	9.455	9.452
Eesti kroon .	18.25	18.26	18.26	18.26	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25
Höbe p/unts	15 ^{15/16}	15 ^{13/16}	16/—	15 ^{7/8}	15 ^{7/8}	15 ^{7/8}	16/—	16 ^{1/16}	16/—	16 ^{3/16}	16 ^{7/16}
Plaat. p/unts											145/—
Kuld p/u. .											

	B E R L I N										
	13. VII	14. VII	15. VII	16. VII	17. VII	18. VII	21. VII	22. VII	23. VII	24. VII	25. VII
Naelsterling .	20.401	20.381	20.38	20.377	20.372	20.372	20.371	20.37	20.373	20.38	20.375
Frank . . .	16.485	16.485	16.485	16.475	16.48	16.48	16.475	16.47	16.475	16.48	16.47
Dollar . . .	4.1976	4.1895	4.189	4.1875	4.1875	4.188	4.1865	4.1855	4.1855	4.188	4.1875
Rootsi kroon	112.73	112.61	112.60	112.61	112.57	112.58	112.58	112.56	112.57	112.61	112.58
Daani kroon	112.36	112.26	112.25	112.22	112.20	112.20	112.19	112.16	112.20	112.24	112.23
Norra kroon	112.37	112.23	112.21	112.20	112.18	112.18	112.16	112.14	112.15	112.22	112.18
Soome mark	10.563	10.542	10.546	10.544	10.54	10.543	10.537	10.535	10.535	10.538	10.538
Floriin . . .	168.75	168.54	168.58	168.57	168.54	168.54	168.53	168.45	168.46	168.56	168.51
Liira . . .	21.995	21.94	21.94	21.935	21.93	21.935	21.935	21.93	21.93	21.945	21.93
Helveetsia fr.	81.35	81.375	81.42	81.40	81.415	81.405	81.38	81.36	81.39	81.425	81.39
Čehhosl. kr. .		1.—									
Belgia frank	58.58	58.51	58.53	58.515	58.515	58.52	58.515	58.515	58.525	58.56	58.55

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavate kaupade nimekirjad ja hinnad (en gros).

	Kroonid.	„J. Puhk ja Pojad“ suurveski saadused. Hinnad arvatud 50 kg. eest ühes valge puuvilase kotiga.	Kroonid.
Jahud: nisu, pehme, Ameerika ja Inglise 100kg.	43.00—45.50	Pütülijahu:	
„ söre, Ameerika ja Inglise „	43.00—45.50	Rukkipütüli patent (à 50 kg.) harilik	100 kg. 23.50
„J. Puhk ja Pojad“ suurveski		„Eesti Parem“ saiajahu (à 50 kg.)	„ 42.50
Jahu: rukki	11.40—12.30	„Kalev“	„ 59.00
rukkipütüli	19.00—20.00	„Taara“	„ 38.00
nisu, pehme		„Kungla“	„ 33.00
söre	30.00—45.20	„Sampo“	„ 30.50

		Kroonid.			Kroonid.
Manna (à 50 kg.)	100 kg.	46.00	Koks, kütte	1000 kg.	43.00—43.50
Granular	" "	43.00	gaasi, Tall. gaasivabrik	"	35.00—40.00
" poolsõre	" "	45.00	Kütteturvas (Riigi turbatööst.)	1000 kg.	12.85
" sõre	" "	45.50	Põlevkivi, I sort A fr. Kohtla j.	"	6.10
A/S. Rotermanni teh.	100 kg.		" I " B	"	5.50
Jahu: rukki	"	11.55—12.15	" II "	"	4.90
" " püül	"	20.00—20.60	" III "	"	2.75
" nisu, pehme — sõre	"	31.00—45.20	" asfalt, mastiks netto	100 kg.	7.25
Rukis, Eesti	"	—	" fenolaat, netto	"	9.00
" Saksamaa	"	9.50—10.00	Karbolineum A & B	"	17.—
" Venemaa	"	9.75—10.00	" C, netto	"	15.—
" Poola	"	9.50—9.75	Estobituumen-pigi D & E, netto	"	10.25—10.75
Kaerad, toidu, Eesti	"	—	" tooresõli, netto	"	7.25
" " Saksa	"	10.00—10.50	" raskeõli	"	10.25
" Poola	"	9.25—9.50	" mootornafta	"	9.—
Odrad, õlle, Eesti	"	—	Imbutusõli A netto Kohtla	"	10.00
" toidu	"	—	" B " "	"	9.50
Herned, rohelised, Vene	"	—	" C " "	"	9.—
" valged, Vene	"	—	Katuselakk fr. Kohtla j. netto	"	10.50
" " Hollandi	"	22.50	Raualakk fr. Kohtla j.	"	25.00
" " Peluškin, külvi	"	—	Raud, sordi	"	14.50
Ristikhein, punane, Siberi, külvi	"	—	" vits	"	18.00—25.00
Riis, Burma II	36.50	—37.00	" plekk	"	18.00—25.00
Kartulitärklis „Superieur“	"	31.—	" plekk, tsingitud	"	32.00—34.00
Siirup, kartuli, 420/0	"	40.—	" talad	"	13.70—14.30
Glükoos	"	38.—	Teras, Inglise	"	70.00—100.00
Või, eksport, I sort	1 kg.	2.35—2.40	" Saksa	"	70.00—100.00
Margariin, välismaa	"	1.17—1.22	" vedru	"	23.00—25.00
" kodumaa	"	1.09—1.15	" talla, ree	"	17.00—18.00
Kaseiin, Eesti	100 kg.	65.00—70.00	Inglistina	"	440.—450.—
Juust „Schwetsi“, kodumaa	1 kg.	1.55—1.65	Seatina	"	55.00—60.00
Munad, eksport, I s. (kast 360 tk.)	kast	25.20—26.10	Vaskplekk, punane	"	150.—155.00
Kakao, Hollandi	1 kg.	1.25—1.70	" valge	"	125.00—130.00
" Inglise	"	1.20—1.45	Tsinkplekk	"	68.00—72.00
Kohv, Rio, Santos	"	2.30—2.50	Masinaõli, Vene	"	27.00—28.00
" Kesk-Ameerika sordid	"	3.10—4.80	" Ameerika	"	29.00—31.50
Tee, laht., Orange Pekoe, Tseilon	"	5.00—5.50	Mootorõli	"	35.40—42.70
" " Orange Pekoe, Java	"	3.80—5.00	" Poola	"	—
" " Moning, Hiina	"	4.00—4.70	Autoõli, Ameerika	"	39.65—105.00
Sulkur, peenike, valge, Saksam.	100 kg.	—	" Poola	"	—
" " " C.-Slov.	"	31.00—31.25	Linaseemneõli	"	95.00—97.00
" " " Poola	"	28.00—28.25	Värnits	"	97.00—100.00
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun	"	—	Tsilindriõli, Ameerika	"	34.00—35.00
" jaam Irboska ja Narva	"	3.40	" Vene 280 ⁰	"	33.00
" " " Saksa	"	3.40	" " 320 ⁰	"	65.00—70.00
Hearingad, Schoti Matties,	"	—	" Ameerika 280 ⁰	"	31.50—36.60
" 1930. a. püük	tünn	37.00	" " 320 ⁰	"	44.00—54.90
" " Schoti Matfulls	tünn	39.00	Nafta, Vene	"	12.00—13.00
" " Islandi	"	20.00	" Ameerika	"	12.00—13.00
Liha, sea, I sort	1 kg.	0.90	Petrooleum, Vene, sisternid ja	"	—
Liha, looma, I sort	1 kg.	0.40—0.60	" vaadid	"	20.00—21.15
Õlikoogid, linaseemne	100 kg.	—	" Am., sistern. ja vaadid	"	20.00—21.15
" päevalille	"	—	Bensiin, Vene	"	40.00
" suhkrupeedi	"	—	" II sort	"	37.25
" kookos	"	—	Bensiin, Ameerika	"	40.00
Jahu, päevalille	"	—	Eesti traktorbensiin	"	—
Segajõutoit I s.	"	—	Pesusooda, kodumaa	"	9.00—9.50
" II s.	"	—	Seebikivi	"	28.00—29.00
Soja tangud	"	—	Värvid, nigros., veessulav, välism.	"	5.50
Nisukliid	"	—	" tsinkvalge, välism.	1 kg.	0.80
Puuviillane riie, Bias netto	meeter	0.57—0.72	" tinavalge, "	"	0.89
" Mitkal	"	0.44—0.53	" ooker, "	"	0.17—0.24
Lina, Petseri saatejaam	1000 kg.	945.50	Väetisained, salpeeter, Norra	100 kg.	—
" Võru	"	915.00—945.50	" " Ciili	"	—
" Liivi	"	823.50—854.—	" superfosfaat 18—20%	"	—
" Tartu	"	823.50—854.—	" Thomasjahu 17—18%	"	—
Kivistisi, auru, Yorkshire,	"	—	" Lubjasalpeeter	"	—
" 2 korda pestud	1000 kg.	27.00—28.00	Kaalisool	40%	—
" " Newcastle	"	26.00—26.50	" Kainiit 12%	"	—
" sepa	"	29.00	Väävelhapuammoniaak	"	—

Lubjalümmastik	100 kg.	—
Fosforiit Eesti 25—27%	"	—
Leunasalpeeter 26%	"	—
Nitrofoska	"	—
Paber, rotatsioonid	100 kg.	23.20
Tsement, Portland, Kunda, püüt 170 kg.	tünn	8.90
Kriit, toores	100 kg.	5.—
" pestud	"	6.00—7.00
Kivitorv	"	12.50
Puutorv	"	22.—
Lubi	"	2.65—3.05
Kips tükkides, franko vagun		
" Irboska 1000 kg.		15.25
" jahvatatud	"	24.40
" krohvimise	"	36.60—42.70
Telliskivid, I s. Loksa, fr. Tallinn 1000 tk.		51.00—52.00
Silikaat I s., fr. vabrik	"	45 —
Tulitikud, orig. kast (5000 toosi)		130.—
Nahk, talla, Eesti	1 kg.	3.05—3.60
Nahk, talla, Ameerika tooesn. valmistatud, I srt	"	3.60—3.75
Nahk, talla, Ameerika tooesn. valmistatud, II srt.	"	2.65—3.50

Liverpooli börs. Puuvill.

American Fully Middling Inglise naela (lbs) eest
Ingl. pensi (d) loko 21. VII 7.83, juuli 7.33, okt. 7.04,
jaan 7.07 22. VII Ingl. pensi (d) loko 7.68, juuli
7.27, okt. 6.97, jaan. 7.00.

Tall peekonsigade nädalahinnad 20.—26. VII. 1930. a.

Peekonsigade tapakaalud I sort	II sort	III sort	
60—72 kg	0,98	0,94	0,89
55—59,5 "			
72,5—75 "	0,94	0,91	0,86
50—54,5 "			
75,5—80 "	0,91	0,89	0,86

Lina Prahid:

Tallinn — Stettiin	1000 kg. sh	22/6
" — Ghent	1016 kg. "	23/—
" — Dundee	" "	32/—
" — Belfast	" "	47/6

Puumaterjalid Standard

Tallinn — London	" sh	38/—
" — Hull	" "	40/—
" — Manchester	" "	45/—
" — Grangemouth	" "	33/—
" — Belfast	" "	57/6
" — Dundee	" "	35/—
" — Antwerpen	" "	35/—
" — Ghent	" "	32/6
" — Rotterdam	Hfl.	18/—
" — Amsterdam	" "	20/—

Segakaup

Tallinn — Stettiin	1000 kg. sh	18—25/—
" — London	1016 kg. "	15—40/—
" — Stokholm	1000 kg. Rkr.	1/6—
" — Stettiin	või tünn sh	3/—
" — London	" "	—

Tallinna börsi kursisedel.

		22. VII	23 VII	24. VII	25 VII	26 VII	28 VII
New-York	T.	—	—	—	—	—	—
1 dollar	O.	3.7430	3.7420	3.7395	3.74	3.7405	3.7390
	M.	3.7530	3.7520	3.7495	3.75	3.7505	3.7490
London	T.	—	—	—	—	—	—
1 naelsterl.	O.	18.21	18.21	18.20	18.20	18.20	18.20
	M.	18.26	18.26	18.25	18.25	18.25	18.25
Berliin	T.	—	—	—	—	—	—
100 S. riigim.	O.	89.40	89.40	89.35	89.30	89.30	89.30
	M.	90.—	90.—	89.95	89.90	89.90	89.90
Helsingi	T.	—	—	—	—	—	—
100 Soome m.	O.	9.42	9.42	9.42	9.41	9.41	9.41
	M.	9.47	9.47	9.47	9.46	9.46	9.46
Stokholm	T.	—	—	—	—	—	—
100 Rootsi kr.	O.	100.65	100.65	100.60	100.60	100.60	100.60
	M.	101.25	101.25	101.20	101.20	101.20	101.20
Kopenh.	T.	—	—	—	—	—	—
100 Daani kr.	O.	100.30	100.30	100.25	100.25	100.25	100.25
	M.	100.90	100.90	100.85	100.85	100.85	100.85
Oslo	T.	—	—	—	—	—	—
100 Norra kr.	O.	100.30	100.25	100.20	100.20	100.20	100.20
	M.	100.90	100.85	100.80	100.80	100.80	100.80
Pariis	T.	—	—	—	—	—	—
100 Prants. fr.	O.	14.75	14.75	14.75	14.75	14.75	14.75
	M.	15.—	15.—	15.—	15.—	15.—	15.—
Amsterd.	T.	—	—	—	—	—	—
100 flooriini	O.	150.65	150.60	150.50	150.45	150.50	150.50
	M.	151.45	151.40	151.30	151.25	151.30	151.30
Riig	T.	—	—	—	—	—	—
100 latti	O.	72.20	72.20	72.20	72.20	72.20	72.20
	M.	72.70	72.70	72.70	72.70	72.70	72.70
Zürich	T.	—	—	—	—	—	—
100 Helv. fr.	O.	72.75	72.75	72.70	72.70	72.70	72.70
	M.	73.35	73.35	73.30	73.30	73.30	73.30
Brüssel	T.	—	—	—	—	—	—
100 belgat	O.	52.35	52.30	52.30	52.30	52.30	52.30
	M.	52.85	52.80	52.80	52.80	52.80	52.80
Milaano	T.	—	—	—	—	—	—
100 liirat	O.	19.60	19.60	19.60	19.60	19.60	19.60
	M.	20.—	20.—	20.—	20.—	20.—	20.—
Praha	T.	—	—	—	—	—	—
100 Čehh. kr.	O.	11.10	11.10	11.10	11.10	11.10	11.10
	M.	11.30	11.30	11.30	11.30	11.30	11.30
Viin	T.	—	—	—	—	—	—
100 Austr. sh.	O.	52.90	52.80	52.75	52.75	52.75	52.75
	M.	53.50	53.40	53.35	53.35	53.35	53.35
Budapest	T.	—	—	—	—	—	—
100 pengot	O.	65.55	65.55	65.55	65.55	65.55	65.50
	M.	66.25	66.25	66.25	66.25	66.25	66.20
Varssav	T.	—	—	—	—	—	—
100 slotti	O.	41.80	41.80	41.80	41.80	41.80	41.80
	M.	43.—	43.—	43.—	43.—	43.—	43.—
Kaunas	T.	—	—	—	—	—	—
100 litti	O.	36.95	36.90	36.90	36.90	36.90	36.90
	M.	37.55	37.50	37.50	37.50	37.50	37.50
Moskva	T.	—	—	—	—	—	—
100 rubla (čekk)	O.	192.75	192.75	192.50	192.50	192.50	192.50
	M.	194.25	194.25	194.—	194.—	194.—	194.—
Danzig	T.	—	—	—	—	—	—
100 guld-nat	O.	72.90	72.85	72.85	72.85	72.85	72.85
	M.	73.50	73.45	73.45	73.45	73.45	73.45